

**Dissertatio chirurgico-medica de alto adparatu hoc est de methodo
calculus vesicae super osse pubis extrahendi.**

Contributors

Weise, Johann Georg Friedrich, -1729.
Heister, Lorenz, 1683-1758
Frobesius, Johann Nicolaus, 1701-1756.

Publication/Creation

Helmstedt : P.D. Schnorr, 1728 [i.e. 1729]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dfc4pnas>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

DISSERTATIO CHIRVRGICO-MEDICA
DE
ALTO ADPARATV
HOC EST
DE METHODO CALCVLVM
VESICAE SVPER OSSE
PVVIS EXTRAHENDI

QVAM
SVB PRAESIDIO
VIRI CELEBERRIMI
LAVRENTII HEISTERI
MED. D. ET PROF. P. O. P. T. DECANI
ACADEMIARVM S. CAES. NAT. C. ET REG.
BEROL. COLLEGAE
PRAECEPTORIS AC PATRONI SVI
VENERANDI

D. VIII DECEMBR. A. R. S. 1739
PVBLICE VENTILANDAM PROPONIT
IOANN. GEORG. FRIDER. WEISE
HELMSTAD.

HELMSTADII
TYPIS PAVLI DIETERICI SCHNORRII
ACAD. TYPOGR.

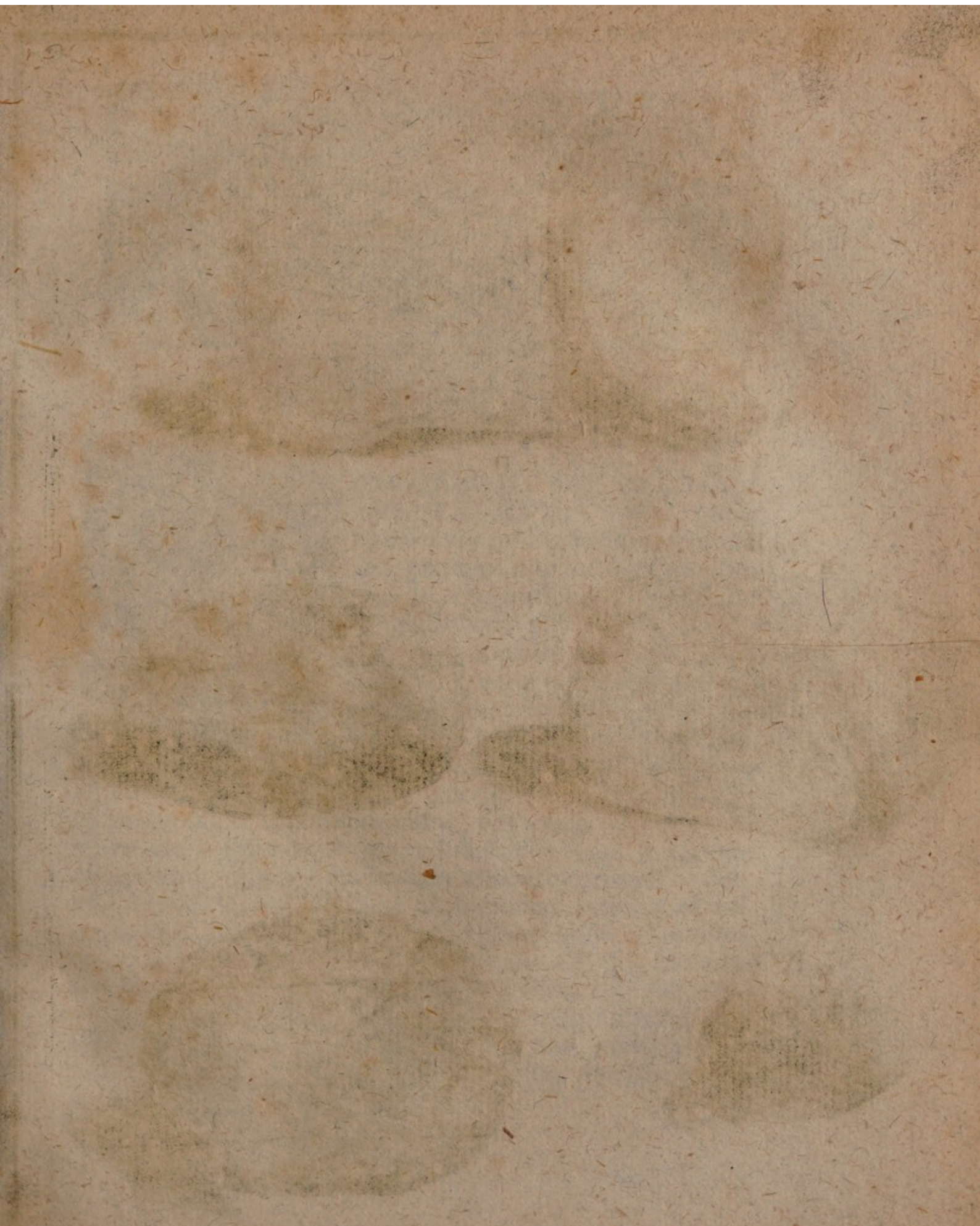
NOBILISSIMO SPECTATISSIMOQUE
MEDICORVM
IN ACADEMIA PATRIA

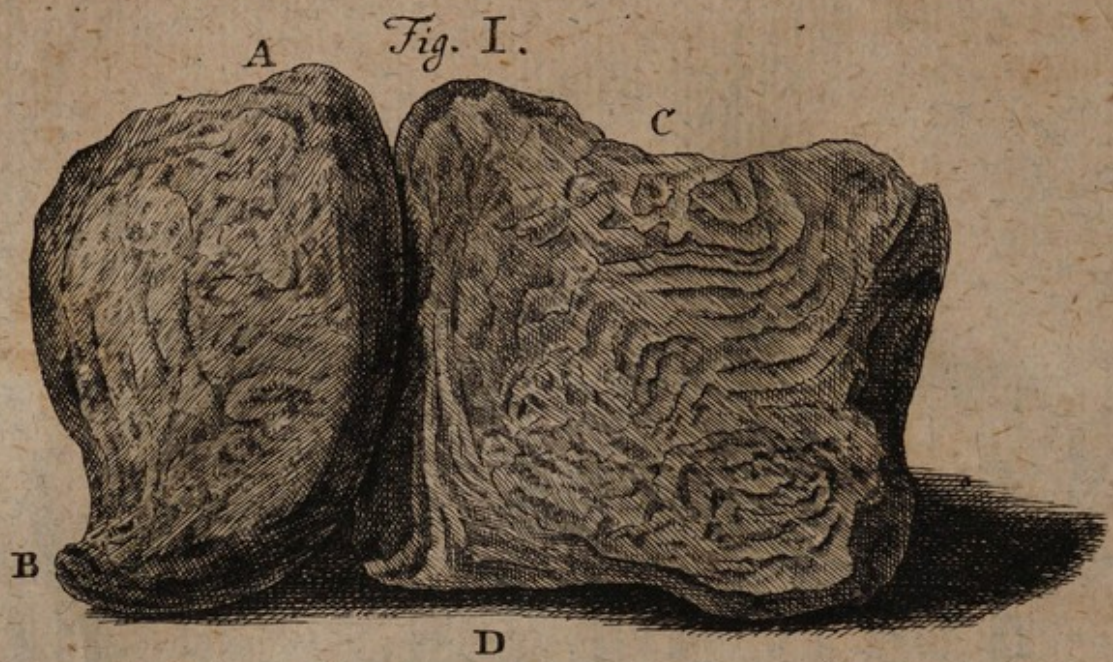
ORDINI
PRAECEPTORIBVS
ATQVE PATRONIS SVIS
OMNI PIETATIS CVLTV PROSEQVENDIS
QVALESCVNOVE HAS STVDIORVM
PRIMITIAS

QVA PAR EST ANIMI OBSERVANTIA

D. D. D.

A V C T O R.

L. B.

Vum egregia DOUGLASII, & CHE-
SELDENI scripta *de alto*, quem
medici vocant, *adparatu*, dudum
iam prostant, non dubito fore non-
nullos, qui qualemcunque meum
hunc laborem pro inutili & super-
vacuo habituri sint; aut, si alia pas-
sim a me, ac modo laudatis viris,
proposita legerint, nimis forsan au-

dacter aut temere illud factum esse iudicauerint. Sed isti qui-
dem magnopere velim sciant, me in hac dissertatione non
aliorum labores colligere aut exscribere, sed eam potissi-
mum exponere velle methodum, eas encheirises, quas ce-
leberrimum Praeceptorem ac Praesidem haud infeliciter
aliquoties in calculi curationibus adhibere memini. Sci-
ant, inquam, me nihil fere hic exponere, nisi quae vel
coram egomet vidi, & quorum adstans atque administer
fui; vel quae hucusque adhuc paucis cognita fuerunt.
Sciant denique, sic omnino adparatum istum altum me ex-
ponere, vt euidetibus simul rationibus demonstrem, *ista
calculum curandi ratione nullam adhuc dum meliorem, vel
tutiorum innotuisse vel commodiorem.* Itaque tantum abest,

vt prorsus inanis iudicari opera mea possit, vt potius utilis atque adeo necessaria videatur. Praeterquam enim, quod modo laudata DOUGLASII & CHESELDENI scripta paulo plerumque rariora sunt, legi eadem a paucis propter anglicani sermonis ignorantiam consueuerunt. Neque enim, quod ego sciam, ab instaurata in Medicorum scholis curationis sive, vt vocant, *operationis* huius per adparatum altum methodo, quisquam extitit, qui aut vernaculo nostro, aut latino sermone sufficienter ipsam descripsit: inprimis quum semper adhuc nouae obseruationes atque emendationes accesserint. Ceterum haud abs re fuerit quinque praesertim tractationis huius capita constituere. Namque primo loco generatim de diuersis calculum excindendi rationibus dicam; deinde singulatim ea describam, quae in operatione per altum adparatum instituta fieri debeant; tum de apta vulneris curatione praecipiam; denique exempla quaedam in medium adducam eorum, in quibus aut feliciter, aut minus feliciter operationem istam institutam meminisse, harumque rerum causas exponere studebo; tandem ac postremo insignem methodi huius prae reliquis praestantiam ostendam.

CAPVT I.

DE PRAECIPVIS LITHOTOMIAE METHODIS, SPECIATIM DE ILLA QVAE FIT PER ALTVM ADPARATVM.

I.

Quod in plerisque morbis vel adfectibus corporis humani aliis, id in vesicae calculo etiam summo semper studio salutaris artis professores egisseprehenduntur, vt nimirum, sublatis causis, morbum tollerent pristinaeque sanitati aegros hoc modo restituerent.

II.

II.

Hostem autem vsque adeo munitum debellandi sanitatique suppetias ferendi modus duplex hac de re meditantibus sese ostendit. Vel enim is per *medicamenta* in ipsa quasi arce sua oppugnandus, h. e. comminuendus paullatimque expellendus; vel adhibitis *ferramentis* chirurgicæque artis viribus aliis, quum natura hic parum præstare valeat, fortiter profligandus.

III.

Atque ad medicamenta quidem tam galenica, quam chemica quod adtinet, siue iam per os siue per urethram ingerantur, dubium sane est, an contra verum & concretum vesicae calculum, diametrum urethrae aliquoties superantem, vnquam eadem profecerint. quin imo non sine maxima veritatis specie multisque rationibus ac obseruationibus expertissimorum medicorum & chirurgorum pluri (a) optandam magis, quam sperandam mitem adeo calculi curationem esse docuerunt.

IV.

Quae quum ita sint, mirum videri haud quaquam debet, si vel vetustissimi etiam Medici ab instrumentis chirurgicis petere sanitatis praesidia fuerint coacti. Luculenter id ipsum, nisi ego fallor, videre licet ex AEGINETA (b), CELSO (c), quin & ex ipso *iureiurando* HIPPOCRATIS. Nam hic mentio fit *lithotomiae* non vt inuenti noui vel insoliti, sed rei tunc temporis iam notissimae. *Aegyptiis* quidem & *Arabibus* pridem iam in vsu fuit & fortassis etiamnum est *chirurgica calculi vesicalis absque incisione*

(a) Conf. e.g. G. W. WEDELII *diff. de Lithotomia Ienae 1704.* cap. 2. Fabr. Hildanus de lithot. vesic. Toletus, Listerus de calc. h. de Launay de la pierre, Greenfield Tr. from the Stone, Douglas, Marini Pratica aliique fere omnes.

(b) Lib. III. c. 45. L. VI. c. 60.

(c) Lib. VII. c. 26.

sione ablatio per urethram virilem flatu distentam; prouti autopsia testantur PROSPER ALPINVS & OCTAVIVS ROVERETVS (a); sed ista tamen curandi ratio non aequè semper feliciter procedit. Quoties enim auelanae nucis magnitudinem calculus superat, frustra utique in ipso per vrethram extrahendo laboraueris. Atque id ipsum in causa videtur fuisse, quare minus celebrata, minusque in scholis nostrorum Medicorum vel Chirurgorum frequentata aegyptiaca ista vel arabica methodus hodie reperiat,ur.

V.

Lubentes hic abstinemus a proluxa illorum confutatione, qui ex ante allegato HIPPOCRATIS sacramento, sed festinanter nimium coniecere gestiunt, cum operationem chirurgicam omnem, tum & vel maxime lithotomiam medico hippocratico indignam prorsus esse iudicandam. (b) Lithotomiam enim, si quid ego video, parens ille Medicorum prudentissimus HIPPOCRATES interdixit, non quasi turpem operationem istam is crediderit; sed potius ideo, quia periculosum nimis atque anceps, propter & instrumentorum & anatomicae scientiae tunc temporis defectum, curationis negotium esse animaduertit. Satius igitur esse idem existimauit, quum ipse difficilem hanc per scalpellum curationem perficere non potuerit, viris in hac curatione expeditis, longoque rerum usu exercitatis chirurgicae professoribus arduam istam operationem committi, quam cum praesentissimo salutis & fanitatis periculo a non exercitatis vel professionis salutaris tionibus tentari. Neutiquam autem ab operationibus chirurgicis, quasi minus honestis medicoque indignis, HIP-

POCRA-

(a) Pr. ALPINVS *de medicina aegyptior.* l. 3. c. 14. p. m. 224. sq.

(b) Conf. Io. Henr. MEIBOM. *commentar.* ad h. l. p. m. 153. sqq. it. ROSSETVS de *ὕστεροτομοτεκνία* edit. a. 1590. p. 245.

POCRATEM abhorruisse, aliosue absterruisse, vel inde manifestum est, quia ipse, descripto simul chirurgicarum rerum adparatu, passim illas Medicorum filiis commendauit atque iniunxit. (a)

VI.

Antiquissima autem calculosos manus praesidio curandi methodus, prouti quidem CELSVS (b) & post eum GUIDO DE CAULIACO (c) ipsam descripserunt, quam paucissimis instrumentis peragitur. Namque duobus sinistrae manus digitis, in anum aegroti demissis, ad ceruicem vesicae calculus compellitur, vt scilicet per tumorem in perinaeo conspicuum sese prodat. Tum cutis cum subiacentibus partibus ad calculum vsque inciditur, vt vel per inmissos in anum digitos compulsus calculus prorumpat, vel vnco quodam vel forcipe adplicato extrahatur. *Celsianam* vero, vel *Guidonianam*, vel *minoris* etiam *adparatus* vocari haecenus explicatam *lithotomiae methodum*, non est, quod operose hic referam: siquidem illud omnibus, qui non prorsus in medicina vel chirurgia hospites sunt, satis superque constat.

VII.

Sed visum deinde, ad imminuendas & lithotomiae difficultates (d) & aegrotantium molestias, salutaris artis professoribus fuit, de maiori, securiori siue certiori, eodemque commodiori instrumentorum adparatu cogitare. Itaque *catheterem* aliquem *sulcatum* ad similitudinem, fistulae seu catheteris caui, atque cum ad calculum detegendum, tum ad vrinam emittendam adcommodati, construxerunt, cuius

B

ad-

(a) HIPPOCR. libro *de medico*.

(b) lib. 7. cap. 26.

(c) Tract. VI. doct. II. cap. 7. in *chirurgia* Monspeliensis circa a. 1363 conscripta, vt ex praefat. patet.

(d) Vid. HILDAN. de lithotom. & PRAES. *chirurgia* part. 2. c. 136. §. I. nec non *lithotomia Douglassiana*. Lond. 1723. p. 16.

adiumento tutius vrethrae admoueri scalpellum, ipseque tandem calculus per inmissum, mediantibus conductoribus, in vesicam forcipem, educi posset. Quam ipsam equidem emendatam lithotomiae methodum primus, nisi me omnia fallunt, a IO. DE ROMANIS *Cremonensi* sibi traditam MARIANVS SANCTVS, *Barolitanus Italus*, binis abhinc saeculis (A. scil. 1524.) peculiari libro descripsit, chirurgisque etiam atque etiam commendatam voluit.

VIII.

Tandem haud omnino defuerunt, qui operae pretium facturi sibi visi sunt, si *Marianam* istam, valdeque celebratam in chirurgorum scholis *lithotomiae methodum*, nouis subinde artificiis excolendam atque vltius perficiendam, vel immutandam sibi sumerent. Tentasse hic aliquid circa superioris saeculi finem (A. 1697.) FRATER IACOBVS (*frere Jacques* vulgo dictus) haud incelebris monachus legitur. (a) Is enim cathetere vulgari ad alterutrum latus vesicam deprimebat, factaque in vesicae corpore, binos circiter digitos transuersos a perinaei futura plaga, forcipis vel manus etiam subsidio, mirum quantum celeriter calculos intus delitescens eiicere sustinuit. Sed factum tamen propter summam hominis incuriam, encheirises rudiores, ferramenta ineptiora, rerum denique anatomicarum ignorantiam fuit, vt non ipsemet solum IACOBVS male passim apud Gallos aliosque audierit; sed quoque ab ipso adinuentum lithotomiae artificium, tanquam periculosum atque ineptum, in desuetudinem abierit: atque haec methodus vulgo pro tertia haberi solet.

IX.

Longe autem felicior in emendandis lithotomiae artificiis extitisse videtur I. I. RAVIVS, Medicus apud Amstelo-

(a) Conf. praeter modo laudatam cel. HEISTERI *chirurgiam*, DIONIS *chirurgie*. it. MERY *obs. sur la maniere de tailler, pratiquée par FR. IACQUES à Paris 1700.*

Amelodamenses & Lugdunenses in Batauia quondam celeberrimus. Is etenim, postquam *Iacobum* secantem viderat, & quid *MERIVS* (a) circa huius methodum monuerat, forte legerat, binas istas lithotomiae methodos prudenti consilio ita coniunxit, vt eodem quidem, quo *Iacobus*, loco, sed accuratius tamen inter penis erectorem atque acceleratorem musculos, scalpellum immiserit, incisoque super cathetere sulcato vesicae corpore, sphinctere interim & collo illaesis, calculum intus haerescens per instrumenta in adparatu magno usitata, sustulerit. (b) *Rauiana* haec, vel *Meriana* potius (c) lithotomiae methodus non ipsi tantum *RAVIO*, sed celeberrimo quoque *HEISTERO*, Praeceptorum ac Praefidi meo venerando, qui apud eum aliquoties hanc methodum vidit, felicissime identidem cessit, maximamque nominis celebritatem comparuit. Namque haud infelici cum successu senem, sexaginta & tres annos natum, a calculo grandiori & qui callosam iam tum vesicam effecerat, ut alias eiusmodi curationes nunc taceam, me spectante nuper admodum liberavit.

X.

Atque haec de praecipuis calculos, per vulnus iuxta perinaei suturam factum, educendi methodis dicta sufficiant. Quibus equidem sollicitè expensis, haud obscure, arbitror, simul id constabit, quo scilicet modo non institui solum,

B 2

sed

(a) In libro ipsius supra cit. pag. 68. sq.

(b) Conf. *HEISTERI* Chirurgia cap. vbi de methodo fratris *Iacobi* agit: vt & *ALBINI* index supellectilis anatomicae I. I. *RAU*: vbi huius methodum prolixius describit, atque *RAVI* peculiaris ferramenta aeri incisa repraesentat. it. I. *SERMES* lithotomia *Douglassiana*, in belgicum idioma conuersa, notisque aucta, p. 171. sqq.

(c) *MERIVS* enim primus fuit, qui *Iacobinae* methodi emendationem in superius commendato libello clare proposuit. *Rauiana* autem dici methodus ista communiter solet, quia *RAVIVS* eandem primus in hominibus viuis exercuit; sed ita tamen, vt, remoto quod *MERIVS* praescripserat, curuo, rectum adhibuerit scalpellum,

sed discerni quoque ab inuicem operationes singulae possint. Si qui autem plura legere hanc in rem voluerint, his ego auctor sim, ut laudata hactenus chirurgorum scripta consulant. Nos enim iam ad ipsum institutum nostrum pergemus, *altumque*, prout dici solet, *apparatum* breuiter describemus. Nempe circa medium saeculum XVI accidit PETRO FRANCONI, Lugdunensium & postmodum Arausionensium medico, ut, quum is puero duorum circiter annorum sibi oblato calculum, ouum gallinaceum fere adaequantem, frustra per perinaei vulnus extrahere studuisset, precibus hinc parentum commotus, vt puerum ea, qua posset, ratione liberaret, incisioneque supra os pubis facta, sursum versus adductum digitis in intestino recto positae vesicae calculum feliciter idem extraxerit, aegrotumque adeo tenellum pristinae sanitati restituerit (a). Quamquam autem felicissimum curatio ista euentum habuerat, tantum tamen abfuit, ut modo laudatus iste P. FRANCO, medicus & chirurgus ceteroquin sollertissimus, tentatam haud infeliciter lithotomiae methodum istam seruauerit aliisque imitandam commendauerit, ut potius, quod forsitan mireris, sollicitate admodum prohibuerit, seque non nisi summo, quod imminere videbatur, periculo coactum ipsam usurpasse adseuerauerit. Scilicet non nimis tantum periculosam ventris illam & vesicae vulnerationem FRANCO iudicabat; sed aliorum quoque chirurgorum vehementes contradictiones ac vituperationes grauius fortassis extimescebat.

XI.

Sed alia tamen FRANCISCI ROSSETI, Ducis Nemosiensis (*de Nemours*) archiatri, viri & ingenio & iudicio

(a) Refert ipsemet FRANCO hanc raram & peculiarem curationem in libro suo rariore de herniis gallice conscripto. Lugd. 1561. 8. cap. XXXIII. pag. 139. sq. cuius mihi copia ex instructissima D. HEISTERI bibliotheca facta est. Refert quoque eadem prorsus auctoris verba DOUGLASIUS l. c. p. 25.

cio excellentis, clarissimique sub eiusdem saeculi XVIi finem scriptoris, sententia fuisse deprehenditur. Is etenim non ex innumeris solum, quibus communes lithotomiae methodi obnoxiae sunt, difficultatibus atque noxis, sed & vel maxime ex naturali, quam ipsemet primus descripsit (a), vesicae positura, quin & ex partus caesariae consideratione, sagaciter admodum coniecit, nusquam fere commodius ac tutius, quam in hypogastrio, seu imo ventre, cystotomiam expediri posse. Atque id ipsum magis etiam ideo, quia cum fortuitum FRANCONIS, tum plura quoque alia eademque haud obscura medicorum experimenta, factum in anteriori vesicae parte vulnus, neutiquam per se lethiferum esse, persuadebant (b). Tametsi autem laudatus iamiam ROSSETVS nouam istam lithotomiae methodum in hominibus viuis exsequendi nullam nactus sit occasionem; fere tres tamen easdemque diuersas ille ad operationem istam feliciter instituendam obseruationes Medicis commendauit. Danda enim, sicubi ROSSETVM sequimur, opera est, ut 1) vel decoctum aliquod conueniens syringa in vesicam per urethram iniiciatur, quo scilicet ultra pubis os vesica expandatur, antequam ferrum immittatur: vel 2) ut post iniectum liquorem catheteris alicuius proprii atque alveolati pars sulcata conuexa iuxta eum pubis locum, in quem scalpellum demittendum est, admoveatur: vel denique 3) ut urethra per vincturam penis diligenter comprimatur, atque vesica per lotium e renibus influens intusque retentum ultra pubis os, quantum sat est, eleuetur. (c) XII.

(a) In lib. de *ὕστεροτομοτοκία*, siue *partu caesario*, cuius rarissimi scripti duas ego in Bibliotheca Heisteriana editiones reperi; Parisiensem alteram A.1590. alteram Francofurtensem A.1601. adornatas.

(b) Latius ista singula exposita sunt a ROSSETO in citato de *hysterotomotokia* libro, edit. Paris. pag. 236. sqq. Quam ipsam libri huius partem *lithotomiae Douglassianae* subnexam deprehendimus.

(c) Si cui forsan *instrumenta* illa ad excitandam vesicam adaptata, nec

XII.

Sed quidquid tandem harum rerum sit, chirurgorum certe atque medicorum, quod ego quidem sciam, nemo fere descriptam ab hactenus recensitis auctoribus lithotomiae methodum adhibere sustinuit; ut forte haud prorsus ineptam aut perniciosam eandem esse tantum non omnes agnouerint. Spectare huc praeter cetera videtur *dissertatiuncula* ista, quam *Lutetiae anno superioris saeculi XXXVto* PETRVS MERCIERIVS, sub NICOLAI PETREI auspiciis, publice ventilandam proposuit: *de eo, an ad extrahendum calculum diffecanda ad pubem vesica?* (a) Neque enim solum auctor hic in eo cum *Rosseto* consensit, quod recentior ista methodus reliquis praestantior sit; sed ipsemet quoque, tecto licet ac dissimulato ROSSETI nomine, haud absimilem alteri ROSSETI modo rationem, qua vesica per catheterem, sed absque praeuia liquoris iniectione, attollitur, atque diffecatur, praescripsit. Contra ea FABRICIVS HILDANVS, *Lib. de lithotomia vesicae*, recensita FRANCONIS obseruatione (b), methodum hanc religiose admodum dissuadet, nisi ubi forte praegrandis aliquis calculus reperiatur; tunc enim minore cum periculo ac dolore in inguine, quam per vesicae collum extrahi calculum posse lubenter idem agnoscit.

XIII.

Paullo equidem mitius de operatione alta FRANCISCVS TOLETVS & PETRVS DIONISIVS iudicasse videntur. Horum enim vterque, non minus solum periculo-

nec non ipsa *scalpella* incisoria huc facientia contemplari volupe fuerit, is allegatum iamiam ROSSETI *librum* consulat, pag. 277. sqq. it. *Douglasium* Tab. II. ad pag. 32. sq.

- (a) Recusum schediasma illud extat in W. CHESELDEN *Treatise from the high operation for de stone*, Lond. 1723. 8. p. 141.
 (b) *In operibus* Francof. 1682. fol. impressis, cap. XVII. p. 732. B. sq.

culosam, sed & haud prorsus ineptam eandem esse, censuerunt. (a) Interim parum adcuratae ipsorum de operandi modo relationes aliaeque id genus res circumstantes, passim in illorum scriptis obuiaae, satis superque declarant haud omnino compertam & TOLETVM & DIONISIVM operationem altam habuisse, nedum exercuisse. His igitur pluribusque aliis, quas DOUGLASIVS exposuit, de causis nullam ipsi, saltem perexiguam, fidem promerentur, quando BONNETVM feliciter admodum operationem istam peregisse ex aliorum traditione vel narratione memorant. Si quidem praeter illos nemo fide dignus auctor alius eiusdem facti tanquam testis ocularis mentionem iniecisse deprehenditur. (b)

XIV.

Neque vero praetermittendae nobis hic sunt CORNELII SOLINGII de memorata methodo ista cogitationes. Tradidit nempe is in chirurgico opere suo (c) peculiarem aliquam vesicae calculos cuiusuis magnitudinis in utroque sexu promte extrahendi rationem: quam ut alii, quibus occasio magis faueret, experirentur, exoptavit. Consistit autem noua ista methodus praesertim in eo, 1. ut vesica follis cuiusdam peculiaris adiumento per urethram, quantum satis est, expandatur: deinde 2. ut incisio supra os pubis ad alterutrum albae lineae latus fiat: tum 3. ut post eiectum calculum gnauiter vesica per calidum lac eluatur: de hinc 4. ut vrina per catheterem flexi-

-
- (a) vid. TOLET. Tr. de la lithotomie. à Paris 1689. pag. 112. sq. P. DIONIS Chirurgie, loco, ubi de lithotomia egit; eum quo prorsus consentit PALFYN operat. cap. XVII.
- (b) Conf. DOUGLAS. l. c. pag. 29. 30. ubi simul mentio fit GROENVELTII, qui operationem istam institutam a se fuisse, non sine vanae ostentationis suspitione memorat.
- (c) In *ziine medicinale en chirurgicale wercken*, à Amsterdam 1698. 4. pag. 101. sq.

flexilem, vrethrae insertum, in appensum catheteri saccum, ex idoneo corio confectum, sensim effluat : tandem 5. ac postremo, vt vulnus gastroraphiae beneficio consolidetur. Verum enim vero tantum abest, vt noua ista nec dum tentata ab inuentore, *Solingiana calculosos curandi ratio* a celebrioribus chirurgicae artis professoribus adhibita vmquam fuerit, vt ne scriptores quidem, qui de isto medicinae genere seorsim praecipunt, vllam eius fecerint mentionem.

XV.

Quocirca memoratu dignum hic IACOBI DOUGLASII, Medici sagacissimi, in instauranda lithotomiae per adparatum altum methodo institutum videtur. Is enim, teste CHESELDENO (a) circa annum 1717. nihil quidquam sollicitius egit, quam vt detracta, quae medicorum plerosque adhuc absterruerat, periculi suspicione, longe omnium tutissimam operationem istam esse atque aptissimam, ex ipsa partium consideratione anatomica demonstraret, Regiaeque Anglorum societati commendaret. Quod equidem laudabile in salutare artes studium tam ipsi ieluciter cessit, quam quod vel maxime. Postquam enim IOANNES DOUGLASIVS frater, Xenodochii Westmonasteriensis chirurgus, supra memoratis (§.XI.) circa vesicam experimentis nixus (b), commendatam a fratre, IAC. DOUGLASIO, operationem altam in quatuor calculosis ex sententia perfecit atque peculiari libello descripsit (c), vsque adeo insignem is erga se societatis chirurgicae expertus est munificentiam, vt ab omnibus huius societatis oneribus, ob ingentia in rem chirurgicam merita, ipsum fecerint immunem.

XVI.

- (a) In *the preface of the Treatise from the high operation*, pag. vii.
 (b) Vid. *Lithotomia Douglassiana*, pag. 32. it. p. 39. sqq. vbi simul auctor testatur, se ante ipsam operationem nihil de Rosseti libro vel consiliis nouis legisse.
 (c) Inscriptio libelli patet ex nota praeced. qui tamquam prodromus illius a nobis saepe allegati, prodiit Lond. 1720. 8.

XVI.

Prolixum nimis foret atque ab instituto nostro alienum, figillatim hic ea percensere, quae notari forsitan circa Douglassianae methodi cum artificia, tum experimenta singularia, poterant. Praestitum enim id ipsum pridem iam ab ipso Io. DOUGLASSIO est in singulari, saepiusque iam tum a nobis allegato libello, Londini A. 1723, forma quarta in lucem exposito. Interim, ut aliquam saltem methodi huius ideam concipere animo queamus, haud abs re facturi nobis videmur esse, sicubi strictim ea indicauerimus instrumenta, quae non ipsemet solum hic adhibuit, sed aliis quoque adhibenda commendavit DOUGLASSIUS. Spectant huc 1. *catheter*; 2. *vreter* aliquis *bubulus*, aeneis utrinque tubulis munitus; quorum alter catheteri, syringae alter cochlearum ope iungitur; 3. *syringa* eius amplitudinis, ut per vnam alteramue liquoris iniestionem adimpleri vesica possit. Syringae adaptata debet esse clavis, ad firmandos in anteriori parte tubulos; 4. *scalpulum directum*, pro cute atque carne ad vesicam usque incidendis, 5. *scalpulum curuum* siue *falcatum*, pro vesica perumpenda; vel instrumentum aliquod nouum atque ad vesicam vno ictu perfodiendam accommodatum, ibidemque ab ipso delineatum. Cetera instrumenta huc spectantia, ut forceps &c. nota magis & perspecta sunt, quam ut prolixa descriptione indigeant: videri vero possunt apud auctorem libro laudato.

XVII.

DOUGLASSII exemplo propriisque experimentis incitatus WILH. CHESELDENVS, nosocomii diui Thomae in vrbe Londinensi Chirurgus atque anatomicus, explanatam a DOUGLASSIO, sicut commemorauimus, operationem altam nouo studio atque ita quidem descripsit, (a) ut in
 C ple-

(a) A Treatise on the high operation for the Stone by WILLIAM CHESELDEN 8. mai. London 1723.

plerisque cum DOUGLASIO consentiat ; si modo illud exceperis, quod CHESELDENVUS I. non nisi alteram, cui scilicet syringa immittitur, vteris bubuli partem extremam aeneo quodam tubulo praemuniat ; alteram autem nudam catheteri adiungat : 2. quod is inuerso velut ordine, ad incidendam carnem, curuo, ad perfodiendum vesicam recto vtatur scalpello ; sed ita tamen, vt vesicae vulnus scalpello recto coeptum scalpello curuo conficiat. Cheseldeniani operis huius altera pars nouem exempla continet eorum, in quibus operationem istam haud infelici cum successu auctor instituit. In his illud maxime dignum memoratu videtur, quod e MACGILLI Edinburgensis Chirurgi litteris CHESELDENVUS adduxit de sene quodam LXVII annos nato, vtpote quem laudatus iamiam MACGILLVS optato admodum cum successu per operationem altam a calculi morbo liberauerat. Denique in fine operis strictim illae recensentur sententiae, quas de hac lithotomiae methodo ROSSETVS, TOLETVS, DIONISIUS, alique exposuerunt.

XVIII.

Haftenus de *Gallorum* atque *Anglorum* in perficienda lithotomiae per altum apparatus methodo studiis tractauimus. Superest ut de *Germanorum & Belgarum* quoque medicorum atque chirurgorum insignioribus operationis altae speciminibus, quae ad nostram peruenerunt notitiam, breuiter disquiramus. Atque primo quidem omnium loco memorandus nobis hic est medicus & ingenio & arte praeter reliquos insignis, LAVRENT. HEISTERVS: siquidem is, pro admirabili sua, qua in doctrinis salutaribus pollet, industria & prudentia, tentatam ab Anglis, comprobata ac celebrata (a) a Gallis operationem altam primus, quantum noui, inter Germanos feliciter aliquoties suscepit

(a) Vid. cel. HEISTERI *chirurg.* P. II. c. 137. §. 2. edit. 1724.

pit atque perfecit. Tametsi enim primus, in quo istam curandi rationem anno 1723 idem adhibuit, opere dudum confecto expirauerit; tamen id ipsum non tam operationi, utpote quae feliciter admodum cesserat, quam nimiae potius aegrotantis e grauissimis renum abscessibus ac doloribus infirmitati tribuendum. (a) HEISTERO adiungendus proxime videtur IO. SERMESIVS Medicus Amstelodamensis. Hic enim eodem, quo HEISTERVS noster anno, quamquam noua ratione minusque feliciter, operationem altam instituit. (b) Neque enim liquorem aliquem pro expandenda vesica is adhibuit; sed perinaeum super inserto in urethram cathetere sulcato perforauit, factoque foramine, catheterem aliuem sulcatum siue itinerarium sic in vesicam intorsit, ut & attolli per eundem supra os pubis vesica potuerit, & super eodem incidi. Nominandus quoque hic est GVIL. HENR. PROEBISCHIVS legionis alicuius prussicae primarius chirurgus, quippe cuius extat *obseruatio chirurgica de operatione alta in puero duodecenni feliciter adhibita, Regiomonti 1727. 4.* germanice in lucem exposita. Denique nec omittendus IO. DAVID RVNGIVS, praestantissimus atque ingeniosissimus Bremensium Chirurgus: is etenim nuper admodum, postquam superiori vere PRAESIDEM hac methodo puerum Bremae a calculo liberantem & curantem vidit, iuuenem XXVI annos natum, altae quoque operationis adiumento in sanitatem pristinam vindicauit: de quibus vero infra pluribus acturi sumus.

(a) *ibid.* §. III.

(b) Motus enim is ab officio fuit, posteaquam aegrotus, quem curandum susceperat, tertio post operationem die emortuus est, quemadmodum ipsemet fusius exposuit in libello, cui titulus: *Lithotomia Douglassiana ofte een nieuwe wijze van steen-snyden te Vtrecht 1726. 8.*

CAPVT II.
DE
IPSIVS OPERATIONIS METHODO.

I.

EXpositis iam, quae ad historiam alti apparatus facere videntur, momentis potioribus, sequitur, vt ad *ipsum operationis modum* explicandum progrediamur. Quod ipsum quidem dum facimus, id inprimis negotii datum nobis existimamus esse, vt singulatim hic dispiciamus, 1. *de loco plagae siue incisionis* maxime idoneo; tum 2. *de instrumentis* operi huic prae ceteris adcommodatis; porro 3. *de situ vel positura* aegri conuenienti; denique 4. *de encheirifibus* vel artificiis ad feliciter absoluendam operationem necessariis.

II.

Atque *locus* quidem ad vulnus faciendum aptissimus *sub medio hypogastrio* est, proxime supra ipsa pubis ossa, vbi scalpellum applicare oportet; tum musculos rectos, vel, sicubi adsunt, pyramidales etiam, cute prius ac pinguedine dissectis, sollerter diuidere; tandemque ipsam vesicam a pubis ossibus ascendenti linea recta, sed infra vrachum tamen incidere. Non sum equidem nescius, expertos ceteroquin chirurgos, FRANCONEM (a) ac PROEBISCHIVM (b) non tam in ipsa linea alba, quam potius in alterutro eiusdem latere ferramentum in vesicam demisisse; TOLETVM (c) vero & SOLINGIVM (d) eundem locum ad incidendum proposuisse. Interim, quod salua tantorum virorum auctoritate dictum velim, absque sufficiente ratione factum

(a) Loco supra citato, p. 140.

(b) Vid. eiusdem schediasma supra citatum p. 5.

(c) vid. l. c. pag. 112.

(d) vid. supra cap. I. §. XIV.

factum illud arbitror fuisse. Quodsi enim laudati modo artifices, praesertim FRANCO & TOLETVS, veriti fortassis sunt, ne periculosa valde, quin immo prorsus insanabilia vulnera sint, quae in alba linea fiunt, id contra sese habere dudum iam, nisi ego fallor, ipse rerum vsus, magister optimus, medicos docuit. Neque enim exempla defunt istiu modi hominum, in quibus ipsa feliciter admodum fuerit glutinata. Vt nihil nunc de eo dicam, vsque adeo tenuem atque exiguam in designato ventris loco albam lineam existere, vt vix ac ne vix quidem in operatione obseruari queat: ideoque perinde esse existimo, siue in linea alba, siue paullo ad latus illius plaga fiat.

III.

Instrumenta ad hanc operationem quam maxime necessaria atque adcommodata sunt 1. variae magnitudinis *catheteres*, quorum pars superior (a) paullulum supra ansas prominens, annulo quodam praemunita est, quo nempe commodius alligari tubulo flexili queant; 2. *tubulus e bovis* alicuius *arteria*, *carotide*, *vretere*, vel *vrethra* praeparatus, quatuor vel sex pollicum transuersorum longitudine. 3. *tubulus aeneus*, qualibus fere vti ad iniectiones anatomicas solemus, alterutri *arteriae* vel *vreteris* orificio adcommodatus. 4. *syringa*, vnam circiter aquae libram recipiens. 5. *duo scalpella recta* (b) quorum alterum cuspidem retusam aut globulo praemunitam habeat; 6. *forceps*, vel *vincus* commode fabrefactus, quales in arena & calculis eximendis, communiter adhiberi a chirurgis nouimus: spongiam vero, tepidam item aquam, olei denique & spiritus vini optimi seu rectificati portionem aliquam in promptu hic debere esse, non est, quod prolixè hic admo-

C 3

neam:

(a) Qualem videre licet apud *Cheseldenium* l. c. Tab. VII. pag. 28.

(b) Cuiusmodi fere exhibentur a *Douglasio* Tab. IV. fig. 9. vel a *Cheseldeno* Tab. VIII. fig. B.

neam : siquidem isthaec omnia ad excidendos vesicae calculos, quacumque demum methodo illud fiat, numquam non necessaria sunt.

IV.

Sed ne cui tamen mirum fortassis videatur, quod ego diversa quodammodo ab iis, quae alias adhibita in apparatu alto fuerunt, instrumenta proposuerim; meum esse duxi, breuiter hic atque sigillatim declarare, quid in supra laudatorum medicorum atque chirurgorum instrumentis haud leues propter rationes displicuerit. Atque ut nihil quidem nunc de FRANCONIS instrumentorum adparatu, quippe prorsus insufficienti, moneam; ROSSETIANA certe ac DIONISIANA syringam ad catheterem applicandi ratio eam praesertim ob causam minus apta videtur, quia vix abesse potest, quin & dolores acutissimos & gravissimum quandoque periculum catheter moueat, dum aqua per eundem intorquetur. Longe itaque tutiorem arbitror esse atque aptiorem tubuli istius flexilis usum, quem a DOUGLASIO & CHESELDENO commendatum retuli, (cap. I. §. 16.) neque vero dubium est, quin de commodiori tubulo ROSSETVS atque DIONISIVS ipsimet cogitassent, siquidem illi non in cadaueribus solum, sed in vivis quoque hominibus operationem altam exercuissent. Quae ad *Solingianam methodum* (Cap. I. §. 14.) admoneri possint, varia sunt. Praeterquam enim quod nulla tubuli flexilis ad follem catheteri iungendum adcommodati mentio apud SOLINGIVM fiat; aëris profecto in distendendo vesica longe minor est quam aquae vsus. Neque enim magis solum diuturnam & moram & aegrotantis patientiam inflatio postulat; sed difficilius quoque aër ingestus continetur. Tum aëris ad diducendam vesicam sufficientis quantitas aegre admodum exploratur. Accedit, quod aër intus in vesica contentus, hac incisa celerius exspiret vel prorumpat, quam ut deoperiri sufficienter vesica queat.

DOUGLASIVM autem in eo fortassis leuam aliquam censuram subire potest, partim quod amplum magis quam opus videtur, instrumentorum adparatum adhibeat; (vid. supra Cap. I. §. 16.) partim quod more ROSSETI recurua infructum acie scalpellum, nullo tamen globulo praemunitum, vel & peculiare nouum instrumentum suum (a) vtut numquam in hominibus viuis adplicatum, commendet. Scalpelli enim curui acuminati minus apta quin & periculosa, noui autem instrumenti difficilis admodum propter varias res circumstantes adplicatio videtur. Neque unum semper idemque omnibus vesicis maioribus, minoribus (b) accommodatum, nec pro diuersa vesicarum constitutione aequae semper tutum esse potest instrumentum. Dehinc *Cheseldenianus* instrumentorum adparatus eandem fere ob causam ac *Douglassianus* vel *Rossetianus* displicet: siquidem & incurua & nimium multa in eodem scalpella reperiuntur. Bina etenim scalpella directa, qualia supra descripsimus (§. 3. n. 5.) ad feliciter absoluendam operationem altam sufficere, non accurata solum partium & laboris contemplatio, sed & vel maxime ipsa praxis manifesto loquuntur. *Sermesianam* denique operationis altae rationem (Cap. I. §. 18.) propter expeditam ventris ac vesicae incisionem haud prorsus ego reprobarem, nisi geminam ipsa in maribus vesicae vulnerationem vehementemque adeo istius per Catheteris ferrei instrumentum extensionem postularret, quae fieri absque grauissima laesione aut perforatione vix potest.

V.

Situs curandi aptissimus ille prope videtur, quem DOUGLASIVS (c) & CHESELDENVS (d) praescripserunt. Resupinari scilicet homo aegrotus super tabulam

(a) *Lithot. Douglass.* Tab. IV. N. XI. it. pag. 51.

(b) vid. l. c. pag. 52.

(c) l. c. p. 49.

(d) l. c. p. 6. sq.

lam quamdam planam sic debet, ut pectore paullulum depresso, ima ventris pars propter subiectum podici pulvinar aliquod sursum versus erecta iaceat. Sic enim, deuoluto versus septum transuersum intestinorum pondere, cauetur, ne fortiter ipsa ventrem infimum urgeant, neue sufficientem vesicae diductionem impediunt. Tum capiti quoque substernendum cervical est; partim vt commodius homo recumbat; partim vt abdominis muscoli, quantum satis est, relaxentur. His etenim nimium intensis neque expandi satis, neque eleuari supra pubis os vesica poterit. Sed vnica tamen hic ad felicem operationem obseruatio restat; nempe illa: vt scilicet curandi abdomen, quoad eius fieri potest, clarissimo lumini exponatur; ne qua forte umbra medici actionibus officiat.

VI.

His rite iam confectis, praeparatoque per medicamenta conuenientia corpore (a) proximum est, vt tubulus flexilis, quem supra commendauimus (§. 3. n. 2.) & catheteri & tubulo aeneo, cui syringa immittitur, iunctus, fili duplicati atque cerati beneficio quam exactissime utrobique vinciatur. 2. Tum constitutis iuxta aegrum quatuor ministris robustioribus, qui gnauiter illum in situ suo contineant, leniter & suspensis quasi digitis, prout artis est, in vesicam catheter inseratur. Praestat enim, ut optime CHESELDENVS (b) monuit, pro minus prompto haberi, quam nimia festinatione, quantumuis etiam tecto errore, curandum laedere. 3. Insertum sic in vesicam catheterem, minister aliquis erectum comprehendat, ipsam autem urethram, simul atque vrina profluxerit, leniter simul comprimat. Denique 4, syringa, tepido liquore adimpleta, in adiun-

(a) Vid. HEISTERVS in chirurgia laudatque superius de lithotomia scriptores alii.

(b) l. c. pag. 8.

iunctum flexili tubulum aeneum inferatur, paullatimque sic in vesicam liquor compellatur. Quo quidem in negotio bina semper circumspicere chirurgos conuenit, ne quid forte liquoris ad vesicam vltra pubis ossa distendendam deficiat; neve nimia liquoris iniecti copia vesicam aut disrumpat, aut grauiter saltem debilitet. Longe vero optimum ad iustam liquoris copiam definiendam videtur hominis aetatem, corporisque habitum atque magnitudinem considerare: praeterea ipsam quoque ventris partem infimam, dum liquor iniicitur, quam curiosissime contemplari digitisque explorare. Aliquando enim, praesertim in hominibus tenuioribus, tumor aliquis supra pubis ossa nascitur, simul atque vesica diducitur: saepius vero ob dolores & spasmos musculorum abdominis tumor ille percipi non potest. Alii existimant, nullum euidentius sufficientis expansionis signum esse, quam si aegrotus molestiam, chirurgus renitentiam paullo maiorem e continuato iniectionis negotio persentiscunt. (a) Verum enim vero cum summa aegrotorum in curatione impatientia, tum spasmodica, quae hic plerumque obseruatur, vesicae contractio, impediunt, quin & molestiae & renitentiae gradus adcurate adeo distingui possint. Praeterea pueri aliique sensibiliores, quando catheter vix adplicatus est, tantos saepe clamores concitant, antequam etiam liquidum iniiciatur, illosque clamores continuant, vt nihil certi ex ipsis cognoscere possis, vtrum repleta an minus sit vesica: imo dolores partim a calculo, partim a cathetere excitati, tanti subinde sunt, vt aegri ipsi illud, quod volumus, recte percipere nequeant. Quandoque etiam vesicae tunicae in calculo laborantibus ita incrassantur, vt digiti latitudinem superent, quemadmodum non solum hoc anno vidimus, sed duae tales vesicae a R V Y S C H I O (b) delineatae sistuntur, quo vesicae magna dilatatio impeditur.

D

VII.

(a) CHESELDEN l. c. pag. 7.

(b) Obsl. Anat. Chirurg. obsl. LXXVIII. fig. 62. obsl. LXXXIX. f. 70.

VII.

Vbi iam liquor sufficiens iniectus in vesicam intelligitur, 5. educi rursus catheter paulatim debet; vrethra autem vel digitis comprimi; vel etiam, nisi sequior sexus fuerit, vinculo constringi. Oportet autem in masculis deorsum versus penem sic deprimere, ne forte impedire is medicum in opere suo valeat. (a) In foeminis autem contineri aptius vrethra haud potest, quam vbi ipsa per immissum in vaginam digitum sollertissime versus pubis ossa comprimitur. Neque vero *tertium* illum, vbi post deuinctum penem proprio lotio vesica distenditur, ROSSETI *modum* (vid. cap. I. §. XI.) quasi prorsus impossibilem & superuacaneum cum DOUGLASIO (b) hic reiicimus. Posse enim absque omni etiam liquoris in vesicam iniectione operationem altam expediri, dubitare neminem FRANCONIS atque HEISTERI nostri specimina sinunt. Horum enim vterque, post frustra iam tum in perinaeo deopertam vesicam, ad operationem altam quandoque confugere, adeoque sine praeuia iniectione superiorem vesicae partem incidere coacti, eandem bene recteque inciderunt. Ita & HEISTERVS Brunsvigae aegrum quendam bihorio ante operationem altam multum Theae bibere iussit, postea vrethram clausit & tam diu expectauit urinae in vesica collectionem, quamdiu aeger eam perferre potuit. Postea quum haec valde vrgeret, sine vlla iniectione vesicam facile ac recte aperuit, calculumque tandem eduxit. Prorsus igitur inanem aut superuacaneam esse, quae per collectum lotium instituitur, vesicae diductionem, vt DOUGLASIVS existimat, hoc difficilius persuaderi nobis patimur, quo manifestius constat, posse nonnumquam istiusmodi casus incidere, vbi vel propter instrumentorum defectum, vel propter inflammationem vel tumorem in vrethra aut collo vesicae,

vel

(a) CHESELDEN l. c. p. 8. 9.

(b) Lithotomia Douglassiana, p. 33.

vel propter quasuis alias cauffas, catheter non immitti nihilque iniici in vesicam queat. Atque vt facilius diduci per collectum intus lotium vesica possit, haud alienum videtur, ceu optime quoque PROEBISCHIVS (a) obseruauit, aliquando largiorem aquae calidae potionem aegrotantibus porrigere. Sed quidquid tandem harum rerum sit, praestat omnino, vesicam per iniectum liquorem, si fieri potest, expandere, diligenterque semper omnia, quae praepedire forte iniectionem poterant, remouere. Humani hinc aliquid passus videtur PROEBISCHIVS, dum impossibilem sibi fuisse catheteris in vesicam aegri sui immisionem, ob calculum in collo vesicae haerentem, asserit: (b) aut enim ego fallor, aut occupans vesicae collum calculus, cuius ille meminit, dimoueri fortassis per adhibitam artem ab orificio vesicae potuisset, atque ita liquor etiam facili negotio immitti. Nullas certe rationes PROEBISCHIVS adduxit, quare repelli calculus haud potuerit.

VIII.

6 Ad incisionem itaque vbi peruentum est, scalpello medioeri cutis & pinguedo pubis, crinibus, si adsunt, nouacula derasis, ad duos vel tres pollices transuersos recta plaga incidantur. Perinde hic est, siue sursum iam, siue deorsum versus ferrum duxeris, si modo caueris, ne qua forte abdominis musculos & peritonaeum simul perumpas. Hinc dilatate vulnus per immisos digitos paullulum oportet, musculisque dein rectis & pyramidalibus scalpelli subsidio tantisper diuisis, situm vesicae bene explorare, vbi fluctuans in vesica liquor quandoque percipitur. Quod vero, vbi vel vesica nimis crassa, vt §. V. Cap. huius monuimus, vel alias ob cauffas saepe tam facile, vt nonnulli auctores

D 2

ctores

(a) vid. obs. chirurgica, von der operatione alta, Königsb. 1727. 4. p. 5.

(b) l. c. pag. 4. & 13.

ctores perhibent, percipi non potest. Si sanguis aliquanto largius effluxerit, tum abstergere ipsum, ne medicus impediatur, spongia vini spiritu prius impraegnata, conuenit. 7 Deinde ferro proxime ad pubis ossa applicato, vesica incidenda. Vere autem incisam vesicam esse, prorumpens inde liquor significat. Protinus igitur in vesicam scalpellum illud globulo in apice munitum (§. 7.) demittitur, provideque sursum versus vulnus ampliatur. Quod ipsum equidem quo fieri securius possit, diduci paullulum vesica & sursum reprimi peritoneum ac contenta intus intestina, per insertum sinistrae manus digitum, sed ita tamen debent, ut ne vel a pubis ossibus, vel ab abdominis musculis etiam, quibuscum per fibras membranaceas paullo laxius eadem cohaeret, vesica separetur: id quod CHESELDENO contigisse videtur, unde abscessus, intra has partes obortus est: quam ob causam, dum pericula haec ipsum forte cautum tecerant, hoc observandum monuit. vid. eius liber citatus pag. 5. & 12.

IX.

8. Neque vero minus hic necessaria cautio est, ne forte per demissa in vesicam ferramenta ipsum quoque peritoneum laedatur aut perrumpatur. Id ipsum enim ne fieret, usque adeo sollerter vesicam per iniectiones diducendam proposuimus. Non desunt equidem, fateor, in expertissimis etiam medicis, qui dissectum a se peritoneum in calculosorum hominum curationibus absque vitae dispendio fuisse ipsimet referunt. (a) Sed nolim tamen chirurgicae tirones exinde colligant, quasi minus forsitan periculosa peritonei vulneratio sit reputanda. Magnis etenim ingeniis, ut bene CELSVS (b) scripsit, *multaque nihilominus habituris, conuenit etiam simplex veri erroris con-*

(a) Exemplo esse potest DOUGLASIUS l. c. pag. 59.

(b) vid. eiusdem Medicinae Lib. VIII. c. 4.

confessio ; praecipueque in eo ministerio , quod utilitatis caussa posteris traditur , ne qui decipiantur eadem ratione , qua quis ante deceptus. Notandus igitur hic suo velut iure PROEBISCHIVS videtur , quod , re quasi bene gesta , scripserit : *Nachdem die Musculi abdominis und das Peritonaeum durchschnitten / kamen die Gedärme zum Vorschein ; id est , musculis abdominis & peritonaeo dissectis , intestina prorumpabant.* Quum tamen , quod post concisum peritonaeum fieri vix poterat , liberam spectare ab incumben- tibus intestinis vesicam optauerit. (a) DOUGLASIVS certe quum de peritonaei laesione differit , tantum abest , lithotomis ipsam permittat , vt grauter potius prohibeat. Ceterum quae proposita inibi a DOUGLASIO sunt , eo simul faciunt , vt quae peritonaei vulnera lethifera , quaeue sanabilia sint , cognoscatur. Nempe lethiferum vtique vul- nus est , si peritonaeum , qua parte cum vesicae fundo co- haeret , simul cum eadem perfoditur : siquidem hic nullo prorsus artificio praecaveri vrinae in abdomen influxus poterit. Vbi vero idem peritonaeum propter leuem ali- quam manus aberrationem vna cum ipsis abdominis mu- sculis diuiditur , tum difficilior equidem sanatio , minus ta- men per se lethiferum vulnus esse consuevit : dummodo vltra vrachum vesicae vulnus haud transferit , saluaque inte- stina permanerint.

X.

9. Confecta iam , sicut praecepimus , adcuratissima vesicae pertoratione , proximum est , ut insertis quam aptissime licet , digitis factum in vesica vulnus diducatur. Sic enim delitescentes intus calculi , vbi grandiores fue- rint , propter superius commendatam aegri posituram , in conspectum prodeunt ; minores vero vix atque ne vix qui- dem conspici possunt. Sed quo facilius tamen non dete- gi solum , sed extrahi etiam e vesica vel digitorum vel for-

D 3

cipis

(a) vid. l. c. pag. 5. in fin. & 12. lin. 12. sqq.

cipis beneficio calculi queant, longe optimum videtur chirurgum aliquem adstantem, gracilioribus iisdemque longioribus digitis praeditum iubere, ut vel medium, vel pro re nata, binos etiam digitos anteriores, largiter oleo inunctos, in aegrotantis anum, aut vaginam, siquidem in adultis amplioribusque foeminis curandis laborauerimus, quam cautissime inserat, positosque intus calculos sursum versus ad ipsum vulneris os attollat, ubi eos vel digitis, vel forcipe vsitato, vel vnco, prout commodissime id fieri potest, extrahamus. Si quod vero aptum ad eximinendos, aperta vesica, calculos instrumentum est, multum profecto hic conducit illud, quod vnco vocari a medicorum filiis consuevit: huius enim adiumento non arena solum e vesica exhauritur, sed calculi etiam quam maxime friabiles adeoque per digitos aut forcipem intractabiles, quin illi etiam qui vesicae adnati sunt, feliciter admodum eiiciuntur. 10. Incidere hic quam saepissime solet, ut post ipsum calculum grandiozem extractum, minutiora quaedam eiusdem frustula intus supersint, quibus penitus exhauriendis neque digiti neque instrumenta sufficiunt. Ne qua igitur nouas calculorum istae reliquiae molestias excitent, necessarium omnino videtur, in alterutrum latus hominem aegrum inclinare lacteque calido, aut conuenienti decocto quodam, identidem per urethram iniecto, diligentissime vesicam eluere atque expurgare; digitis, ne facile ipsa rursus contrahatur, vesicam sustinentibus.

CAPVT III.

DE

VVLNERIS CVRATIONE.

I.

HAec de operationis altae methodo atque artificiis dicta sufficiant. Sequitur, vt de *apta vulneris inflicti curatione* tractemus. Haud igitur abs re facturi nobis

bis videmur, sicubi figillatim ac breuiter disquisiuerimus 1. de *lecto*; hinc 2, de *medicamentis externis*, fomentis puta, vnguentis, emplastris & si quae sunt alia huiusmodi; porro 3, de *deligatione*; tum 4, de *vitae atque victus ratione*, nec non de *internis medicamentis*. Quibus denique 5. *cautelae quasdam practicas* sumus adiuncturi.

II.

Arduum vtique magis est aegros, post eductos per operationem altam calculos, curandi negotium, quam videri forsitan illis poterat, qui iudicare illud ipsum ex DOUGLASII & CHESELDENI praeceptis sustinuerint: quemadmodum PRAESES sua in chirurgia (a) monuit. Horum enim vterque in libellis suis hac de re in lucem expositis (vid. supra cap. I. §. 15. 16.) adeo parum solliciti de curatione tradenda fuerunt, vt nusquam eam accurate descripserint; verum de vulneris glutinatione non nisi obiter ac breuiter quidem, aut quasi aliud agendo praeceperint. Quin DOUGLASIUS in lithotomiae suae prima editione nihil prorsus de curationis modo commemorauit, quasi ea res nullius esset momenti. Tametsi autem religio mihi sit, quo minus viros eiusmodi sollertissimos, optimeque hac de re meritos, aut negligentiae aut inuidiae postulare auisim, ac si curandi vulnus methodum celare voluissent; tamen neque illud dissimulare possum, longe minori cum studio, vulneris inflincti curationem, quam ipsam operationem & DOUGLASIUM & CHESELDENVM exposuisse: quamuis quandoque tantum negotii creare soleat, vt aliquando, omni licet adhibita diligentia, impossibilis fuerit. Nihil igitur ab instituto nostro alienum fecerimus, sicubi de superandis, quae operationi altae interdum superuenire solent, periculis (b) atque impedimentis fuerimus solliciti.

III.

(a) Cap. de apparatu alto.

(b) vid. cel. HEISTERI chirurgia P. II. c. 137. §. 4. fqq.

III.

Quomodo comparatus esse debeat, in quo, confecta operatione alta, aeger collocatur *lectulus*, non est, quod prolixè hic describamus: præstitum enim id pridem iam tum ab iis auctoribus est, quorum in exponenda lithotomia sollertiam supra (cap. I.) laudauimus. Neque enim peculiari, aut noua quadam lectuli positura vel forma, qui operationem altam sustinuerunt, indigent prae aliis; sed disponi eadem prorsus ratione possunt, ac ceteri quacumque demum methodo a calculo vesicae liberati. adeoque formam lectulorum commodissimam pro his aegris tabula aenea expressam vide sis in TOLETI de lithotomia libello, Tab. ad p. 98 posita.

IV.

Ad *medicamenta externa* atque aptae vulneris deligationi praecipue adcommodata, prout Celeb. PRAESES ea curandis adhibuit, praeter linamenta carpta, variaequè magnitudinis splenia & fasciam, quam mantile (*la serviette* Gallis) appellant, sequentia fere pertinent: primo vnguentum aliquod digestiuum siue balsamicum, cuius praeparatio haec esse potest.

℞. Therebint. Venet. ℥j
 subig. vitell. oui N. j
 add. mell. rosat ℥ij
 Ess. Myrrh. succin. ana ℥j

M. f. vnguentum, vulnèri cum linamentis carptis calide applicandum. Deinde oleum rosatum, vel flor. Chamomill. coct. pro inungendis partibus externis, abdomine scilicet scroto & perinaeo. Tum emplastrum aliquod glutinosum, cuiusmodi est empl. diachyl. simpl. ac diapalm. pauca therebinth. subactum, vel forte illud ad fracturas vsitatum. Denique insigniter quoque necessarium hic est decoctum vulnera-

nerarium vinosum, vel aliud quoddam fomentum defendens, resoluens ac roborans, sic fere conficiendum:

R. Aquæ calc. vii. ℥. j.

Spir. vin. camphorat. ℥iij

Ceruff. ppt.

Lithargyr. ppt. ana ℥ss

M. quo splenia crassa vel linteas complicata inebriantur, exprimuntur, & abdomini, praesertim vulnere, calide saepius imponuntur.

V.

His rite iam instructis, ad *deligationem* ipsam nos accingimus. Oportet hic ante omnia aegrotum, operatione finita, super stragulum e corio Ruffico (Iuchten) vel linteo cerato confectum, quam aptissime fieri potest, in lecto ponere; mox totum abdomen, scrotum item ac partes reliquas perinaeo proximas, oleo superius (§. 4.) praescripto calido diligenter inungere. Vix enim alia ratione deliniri partes irritatae, atque a profluentis vrinae acrimonia melius defendi poterunt. Dehinc linamentis carptis mollioribus, vnguento balsamico impraegnatis, vulnus ad vesicam vsque adimpletur ceratoque contegitur. Tum splenia, vnum quadratum supra pubem, bina vero oblonga & angusta ad vtrumque latus imponuntur, fasciaeque, quae *mantile* dicitur, consueta ratione circum vulnus iniecta, moderate primis post sectionem diebus firmantur. Tandem ne qua forte inflammatio superueniat, fomentum modo praescriptum, (§. 4.) quantum aeger ferre potest, calidum, horis singulis, vel alternis, vel pro re nata frequentius aut tardius etiam, super abdomen spleniis sive linteis complicatis, satisque amplis iniiciatur.

VI.

Tamdiu autem continuari dictum istud deligationis negotium bis vel ter in die oportet, donec & pus motum

& crusta vulneris resoluta, hoc est, vulnus purgatum repariatur: quod intra septem dies fieri obseruauimus. Namque tum linamentis carptis ex vulnere remotis, vel vnguentum illud, vel balsamum copaiuae, vel de Mecha in vulnus calide immittitur, ipsaeque vulneris orae emplastris aliquot longis glutinantibus, quinque scilicet vel sex, quam exactissime coniunguntur. Splenia duo longa, angusta quidem sed crassa, secundum longitudinem vtrinque vulneri tunc applicantur; quae deinde fascia, *vniente dicta*, prae-longa, quoad eius fieri potest, accuratissime constringuntur.

VII.

Veniendum nunc ad *interna quoque medicamenta* est. Horum pleraque omnia sic omnino debent esse comparata, vt non calorem modo, spasmos, conuulsiones & si quid praeterea mali accidere forte poterat, avertant aut tollant; sed sanguinem quoque, vtpote in calculosis paullo plerumque spissiore aut viscidior, diluant, resoluant, temperent pristinasque corpori debilitato vires restituant, & cum primis prima nocte dulcem quietem, post exantlatos tot cruciatus ac dolores, concilient. Quamobrem adhiberi potest sequens vel similis emulsio anodyna.

℞. amygdalar. dulc. recent.

sem. papav. alb. ana ℥j.

decoct. hord. ℥ss.

F. l. a. Emulsio: adde

Aqu. cinamom. s. v. ℥ij.

flor. naph. ℥j.

facch. perlat. ℥ss.

lap. cancror. ppt. ℥j.

Emulsionis huius singulis horis cyathus siue haustulus aegrotanti porrigatur. Si quis autem forte ab emulsionibus aeger abhorruerit, haud alienum videtur, potionem aliam, nec minus efficacem, praescribere, e. g:

R. Aqu.

℞. Aqu. bellid. min.
 fragar.
 flor. tiliae.
 cinnamon. sine vin.
 corn. ceru. citr. ana ℥ij.
 Matr. perlar. ppt. ℥j.
 Cinnab. natiu. ℥j.
 Confect. alkerm. ℥ij.
 Syr. Corall. ℥℥.

M. de qua saepius duo vel tria cochlearia exhibeantur. Tum insigniter quoque valens hic est puluis ex oc. cancr. citrat, conch. acet. ppt., tartar. vitriolat, cinnab. natiu. vel antimon. cum admixta nitri portiuncula, confectus: siquidem is vel ante somnum vel, si res postulat, interdum etiam ex aquis conuenientibus, chaerefolii nempe, saxifragiae, ceras. nigr. fragar. cichorii, borraginis &c. idemdem aegroto ingeratur, praesertim si calor ipsum praeter naturam, quem febrem hic vocamus, affligat. Denique haud parum aegrotantis saluti Medicus prospiciet, si quod infusum aut potionem aliquam calidam e vulnerariis, quae vocantur, herbis, agrimonia scilicet, virga aurea, consolida Saracenicam, fanicula, hederam terrestri, summitatibus hyperici aut similibus, cum passulis, dactylis, ficibus & liquiritia, ad theae modum paratam, semel quotidie aut bis adsumendam imperauerit.

IIX.

Sed quo felicius tamen proposita haecenus medicamenta interna proficiant, quam maxime sollicitam *victus* atque *vitae rationem* seruare oportebit. Prouidendum itaque hic ante omnia, vt cubiculum, in quo aeger decumbit, temperatum sit, vbi neque frigus neque calor excedat. *Cibi* duriores, salsi & flatulenti prorsus hic alieni, atque adeo periculosi sunt, primis praesertim post sectionem diebus. Iurulentis autem atque iusculis nihil omnino salubrius.

Potus ordinarius tenuis fit ac dilutus, qualis scilicet ex corn. cervi, hordeo vel auena &c. decoquitur, cum vel sine taleolis citri; vel cereuisia quaedam tenuis, bene defecata. His interponi ex herba Thea vel fabis Coffe, cum vel sine lacte, sorbitiones calidae non sine vsu poterunt. Cereuisiae autem crassiores aut fortiores, atque vini genera quaelibet, quo generosa magis ac fortia sunt, eo magis etiam pestifera hic esse consueuerunt: quoniam facile aestum febrimque periculosam inducunt. Quo circa satis ego mirari prudentis ceteroquin viri, DOUGLASSII, consilium nequeo, quo is potionis e lacte atque vino factae, quam *Posset* Angli vocant, quin & (a) canariensis vini vsum aegrotantibus commendauit: nisi forte hoc tantum frigidioribus concedat in progressu, vbi febris abest, ad vires refocillandas.

IX.

Ponderatis iam, quae ad vulneris curationem spectant, momentis praecipuis, illud denique nunc superest, vt *cautelae* siue *observationes quasdam* in ipso curationis negotio quam maxime necessarias, breuiter subiiciamus. Nempe 1) vinctura bis quotidie, imo ter aliquando in principio, si necessitas id exigat, innouanda est, nouis semper spleniis subiectis. 2) Quod ipsum quoties fit, expurgari semper vulnus quam diligentissime oportet. Igitur curiosissime hic prouidendum, nequid forte linamentorum carptorum, in vesicam delapsorum, cruoris, mucis, aut sabuli intus remaneat: id quod partim oculis, partim digito exploramus. Si quid vero ex his intus superesse coniiicitur, quo vel vrethra forte obstrui ipsaque sanatio multum impediri, vel post absolutam sanationem denuo moueri pristinum malum posset, haud alienum fuerit in alterutrum latus hominem inclinare, iniectoque per vrethram ope siphonis lacte vel decocto calido, vesicam identidem eluere. 3) Emplastra glutino-

(a) vid. l. c. pag. 55.

tinosa, prout obiter supra iam tum inuimus (§.6.), non nisi pure moto vulnereque purgato, necessaria sunt. 4) Ex emplastris vulneris labra continentibus, ea solum inter deligandum tollenda sunt, quae relaxata inueniuntur: vnguento interim mediis inter emplastra locis applicato. 5) Si cui vero emplastrorum loco *gastroaphiam* adhibere visum fuerit, tum illam prius haud adhibendam esse censeo, quam expurgatum vulnus ac vesica, & resoluta vulneris crusta reperiantur. 6) Tum ea quoque necessaria imprimis cautio videtur, ne quas forte sub ipsa deligatione, *aëris externi*, praesertim frigidi, iniurias vulnus sentiat. 7) Si quam *sanguinis* in aegroto corpore *abundantiam* advertimus, aestum vel orgasmum, tum is detrahi protinus per incisas venas & medicamentis temperari debet. 8) Cauendum sollertissime hic est, ne, prout in pueris a molestiori vrinae per vrethram fluxu diuexatis factum saepius fuisse, DOUGLASIUS (a) observavit, vrina propter compressum digitis penem continuo ex vulnere profluat ipsamque adeo eius glutinationem difficiliorem reddat. 9) Haud multum equidem intererit, siue iam in *dorsum*, siue in *alterutrum latus aeger* procumbat: dummodo situm non nimis frequenter idem commutet. 10) Si quis forsitan lotii per *catheterem flexilem* tentare eductionem, promaturanda glutinatione vellet; tum fieri illud commodius aliquanto posset, sicubi ex auro catheter talis conficeretur, (b) qualem *Solingius* descripsit, & pro sacculo, quem ille commendauit, tubulus coriaceus in matulam subiectam demissus, catheteri adiungeretur. Denique 12) ante octauum vel decimum quandoque diem surgere aegrum vix patiamur.

(a) l. c. p. 54. in fine.

(b) l. c. cap. 80. p. m. 192.

CAPVT IV.

DE

NONNVLLORVM EXEMPLIS IN QVI-
BVS BENE VEL MALE CESSIT ALTA
OPERATIO.

EQuidem vt plenius intelligatur, tuta præ ceteris esse at-
que ad vindicandam calculosorum salutem penitus ad-
commodata, quae de lithotomiae altae artificiis hacte-
nus proposuimus, nostrum vtique erit, supra Anglorum
exempla aliunde iam nota, euidentibus eisque nouis eadem
exemplis siue *experimentis* comprobare.

EXEMPLVM I.

Atque primum quidem in his locum adolescens qui-
dam Zellerfeldensis, ex vicina nobis Hercynia, quatuordecim
annos natus, sibi vendicat: vtpote quem aliquot iam tum
annos a calculo infestatum, superioris anni mensè aprili,
per adhibitam operationem altam HEISTERVS noster
feliciter sic fere sanauit. Praemissis nimirum, quae ad
corporis praeparationem pertinent, singulis, scalpellum
tandem ipsis kalendis aprilis, tempore matutino, adhibeba-
tur. Primo Rauiana methodo perinaeum incidebatur, sed
frustra: nam forcipe introducto adprehendi calculus, nullo
modo potuit. Itaque petendum a *Franconiana methodo* cu-
rationis praesidium erat. Commilitonum meorum aliquis,
digitis in rectum intestinum immissis, sursum attollere vesi-
cam vna cum calculo contento iubebatur. Hinc vulnus,
tres circiter digitos transuersos longum, proxime supra
ipsum pubis os primo scalpello recto fiebat, quo postquam
in vesicam ventum erat, vesicae plaga scalpello, globulo in
apice munito, ad duos transuersos digitos ab osse pubis
versus superiora dilatabatur; nihil interim peritoneo aut
intestinis vulneratis. Tum calculus magnus fig. 3. reprae-
sentatus, satis cito, ex adstricta licet mirum quantum vesi-
ca,

ca, in lucem protrahebatur. Neque enim expandi vesica per liquoris iniectionem, propter factum iam in ipso perinaeo vulnus, poterat. Absoluto sic, absque omni symptomate aut malo accedente, incisionis & extractionis opere, fasciis ad vtrumque vulnus adaptatis, aeger deligabatur & emulsione, puluere temperante fomentoque ipsi prospiciebatur. Altero quidem die febricula superueniebat, sed leuior tamen, namque triduo temporis spatio, continuatis praedictis, rursus disperebat. Diebus subsequenter ita belle adolescens sese habebat, vt non tam de doloribus, quam de molesta fame conquereretur. Die septimo nihil amplius ex vulnere, iuxta perinaei suturam facto, destillabat; sed vrina partim per plagam supra os pubis factam, partim per vrethram profluebat. Die octauo erectus iam in lectulo sedens humaniter visitantes salutare poterat; die nono iam extra lectum in sella sedebat, quietis diuturnioris in lecto impatiens. Necdum binae praeterlapsae hebdomades erant, quum plaga superior vltra dimidiam sui partem iam coaluisset: tametsi vinctura bis tantummodo in dies singulos fuerit resoluta. Hucusque loco vincturae mantile tantum adhibebatur, iam vero & emplastra glutiniantia ac fascia vniens vulgo appellata. Quibus rebus factum est, vt feliciter adeo progredere curacionis negotium, quo hebdomade tertia & templum visitare & per urbem absque noxa, absque dolore omni deambulare; quin imo nondum confectis quatuor septimanis, vigesimo scilicet quinto aprilis die, sanus atque curatus domum reuertipotuerit. Neque postmodum etiam, vt per litteras ac nuncios PRAESES saepius cognouit, aliquid eiusmodi accidit, quod incolumitatem eius denuo turbauerit. Praestitit ergo breui temporis spatio venerandus praeceptor meus, HEISTERVS, hoc ipso, quod nescio, an alius eorum, qui hanc lithotomiae artem vniquam sunt professi, tam cito perfecit. Quo circa Medicorum filiis haud ingratum fortassis

tassis fecero, sicubi ipsas medicamentorum adhibitorum formulas, benigniter mecum communicatas, suppedita-
vero.

D. 30. Mart. 1727, biduo ante sectionem praescribatur.

1) ℞. pulv. ialapp. gr. XV.

Tartar. vitriol. ℥℥.

M. F. pulvis purgans pro una
dosi, mane vehiculo calido
capienda.

2) ℞. Herb. veron. M. j.

heder. terr. M℥.

Rad. liquirit. ℥j.

Dactyl. recent. N. V.

Caric. pingu. N. ij.

M. concis. gr. m. dentur pro
infuso aqueo, calide vt Thea,
bis in die capiendo.

Die I. Aprilis, ad operationem suscipiendam constituto,

1) ℞. Aqu. meliss. ℥vj.

Cinnam. borragin. ℥ij.

Perlar.

Rosar. ana ℥j.

Tinct. rosar. ℥j.

Syr. fl. tunic.

Corallior. ana ℥iij.

M. detur cochleatim ante o-
perationem, & hac durante,
interne pro scopo analeptico.

2) R. Aqu. Reg. Hungar. ℥j.

Externe pro refocillan-
dis in sectione ipsa ae-
groti viribus.

3) ℞. Ol. rosar. ℥j. pro scro-
to & abdomine inun-
gendis.

4) ℞. Spir. vini rectificatiss.
℥ij. ad sistendum san-
guinem.

Eodem die, post peractam nimirum operationem, se-
quentia proposuit aegroti ingerenda:

1) emulsionem sequentem.

℞. Amygdal. dulc. ℥j.

Sem. papav. alb. ℥℥.

decoct. hord. ℥j.

F. emulsio adde

Aqu. rosar. ℥ij.

Sacchar. perlat. ℥℥.

2) ℞. Lap. cancr. citrat. ℥iij.

Antimon. diaphor. ℥j

Nitri depur.

cinnab. antimon.

ana ℥℥. M.

3) Vnguentum balsamicum, vulgo *digestivum*, bis quotidie
vulneribus calide cum linamentis applicandum.

R. The-

℞. Terebinth. venet. ℥i.
vitell. ouor. N. ij.
mell. rosat. ℥ss.
ess. myrrh. ℥iij.
aloës ℥j. M. F. ungu.

4) ℞. Aqu. calc. vii. ℥j.
spir. vin. camphor. ℥iij.
ceruss. ppt. ℥ss.
myrrh. rubr. ℥iij.
sal. ammon. ℥ij. M.

pro epithemate seu fomento calide cum linteis complicatis hypogastrio identidem applicando. Vulnus purgatum *balsamo indico albo*, quod vulgo *Copaivae* appellant, calide instillato, emplastrisque glutinantibus superimpositis, ad consolidationem deduxit.

EXEMPLVM II.

Adolescentulo senem aliquem aetate sexagenarium, corpore insigniter obesum, studiis vitaeque sedentariae imprimis deditum, subiungam. Senferat is in prima statim pueritia dolores quosdam a calculis excitatos. Excretis autem circa septimum aetatis annum calculis istis minoribus, ad annum usque quinquagesimum dolores conquieverunt. Tunc vero malum pristinum ita recrudit, ut vehementiores simul, ut saepe fit, coli dolores, qui magis subinde circa vesperam atque noctem augebantur, concitauerit. Post haec emissi aliquoties calculi fuerunt minores solius naturae beneficio: unus autem idemque phaseolo haud absimilis, quique a maiori calculo abruptus videbatur, per adhibita instrumenta ex urethra aliquando est eductus. Praeterlapsis dein aliquot annis, variis ex variorum consiliis usus est medicamentis lithontripticis, tandemque etiam *nephriticam*, quae vocatur, *Imperatoris Russici tincturam*, des *Czaars Stein-Tinctur*, aeger adhibuit. Quo equidem facto, quia bene multum sabuli profluxit, dolores vero haud minuerentur, duplicatam subinde illius portionem visum fuit adsumere. Interim sic adauctum sabulum fuit, ut ne urina quidem amplius emitti commode potuerit. Sed nunquam tamen gravius aut vehementius aeger divexabatur, quam ubi iter aliquod erat faciendum. Accidit denique unico circiter ante ipsam operationem, ut vocant, anno, ut

in itinere constitutus aeger, calculi in vesica motum non sine acerbissimo dolore persentisceret. Mox ita frequentes & graves alvi atque urinae suppressiones insequerentur, ut non nisi guttulatim maximisque cum doloribus nervorumque tensionibus exprimi urina quidem posset. Tandem binis circiter ante sectionem mensibus ex intensissimo cruciatu perpetuae vigiliae & convulsiones itemque frequens horror cum tenesmo superveniebant pulsusque arteriarum inaequalis & intermittens observabatur. Quae ipsa quidem incommoda ad ipsam usque operationis diem duraverunt. Immisso in vesicam cathetere mucii & sabuli copia insignis cum urina eiciebatur, ipse vero calculus grandis admodum esse advertabatur. Itaque atrocitate dolorum aliorumque symptomatum inductus, quum aliis remediis nihil profici intelligeret, scalpello a calculo liberari consultum duxit, atque ad operationem instituendam cel. HEISTERVS Brunsvigam accersabatur. Hic vero aegrum in tam deplorato statu deprehendens, operationem lubens declinare voluisset. Verum aegri, acerbissimis doloribus vexati, precibus, qui mori, quam diutius tales perferre cruciatus maluit, prognostico de ancipiti eventu munito, tandem annuit, aegrotoque praeparato prius sanguinem per venas detrahi curavit. Sanguini emisso crusta inhaerebat, ceu quidem in pleuriticis evenire solet, purulenta. Hinc die XII Martii, ann. 1728, tempore matutino, priusquam multum infusi theae hauserat, & urethra, ne quid lotii efflueret, instrumento, quo alias ad incontinentiam urinae praecavendam utimur (a), occlusa, donec vesica bene repleta esset, ad operationem eandemque altam veniebatur. Aeger imponebatur mensae pulvinaribus munitae supinus, manibus ac pedibus ab adstantibus firmatis, cuteque cum subiecta pinguedine, musculis & vesica exactissime, ut antea dictum, incisus, plaga denique a proruente sanguine purgata, calculus ingens in vesica digitorum,

(a) Vid. HEISTERI chirurg. Tab. XIX. fig. 20.

torum, quin & oculorum beneficio detectus, forcipe intus immiffa, sed frustra tamen, adprehendebatur. Neque enim extrahi calculus ifte, quantumvis etiam magna vi adhibita, poterat: quin forceps potius robusta, paullo arctius in conatu extrahendi compressa, incurvabatur. Digitis intus infertis, firmiter vesicae adnatus calculus sentiebatur, imo oculis, vulnus enim duos pollices longum erat, conspiciebatur: qui tamen provide, quantum quidem fieri potuit, ab eadem abstractus, tandem per adhibitum vncum, quali alias in lithotomia uti solent (a), eiiciebatur. Deinde alius adhuc intus superesse, sed nusquam tamen adhaerens calculus deprehendebatur: qui proin faciliori negotio per digitos poterat educi. Calculum priorem *fig. 1. litt. C D*, posteriorem *fig. 1. litt. A B*, atque illud quidem vtriusque lateris repraesentant, quod sinistro aegrotantis lateris erat contiguum. Littera A superiorem atque pubis ossibus proximam, B inferiorem vesicaeque sphincteri incumbentem alterius calculi partem demonstrant. Littera C superiorem calculi prioris eandemque per vulnus conspicuam; D autem inferiorem rectoque intestino non solum proximam, sed ipsi quoque vesicae tam firmiter adnatam superficiem designant. Quam ipsam tamen inferiorem hanc calculi superficiem luculentius *fig. II litt B C D* exprimi curavimus. Namque litterae A B C illud spatium designant, cui tanquam sinui lapidis alter fuerat impactus. Calculorum vt & sabuli expurgati pondus *sex uncias* aequabat.

Gravissima ista, quam modo descripsimus, operatio, sic tamen lenis aegro visa fuit, vt eiusdem molestias ad illas, quae calculus antea mouerat, haud quaquam accessisse, ipsemet operatione superata fuerit professus. Simulatque iam peractum erat operationis negotium, cibus denuo frui atque somno aeger poterat, ceterumque optime se habebat, ridebat, imo pro more suo iocabatur, omniaque in salvo esse sibi aliisque persuadebat.

F 2

Vulneri,

(a) vid. eiusdem chirurg. Tab. XX. fig. 10.

neri, ut supra expositum est, prospiciebatur, medicamenta interna alias consueta aegrotis exhibebantur, victusque regimen debitum observabatur. Interim immisso per vulnus digito crusta quasi ex calce facta, eo in loco, ubi calculus adhaeserat, vesicae adhuc cohaerens a multis percipiebatur: cuius equidem pars sensim a vesica solvebatur atque, dum vulnus deligabatur, digito Praesidis eximebatur. Verum altero die horis pomeridianis inusitatus aegrum somnus cum spirandi difficultate obruebat: medicamentis atque sanguinis per venas detractio usque adeo nihil proficientibus, ut tertio post confectam operationem die placide is obdormiret.

Haud alienum hic videbatur defuncti ventrem incidere ac paullo curatius interiora lustrare, potissimamque mortis causam explorare. Quod ipsum quando fiebat, rite quidem inflictum vulnus, peritoneum integrum atque illaefum, iuxta denique operationis negotia omnia; ipsa autem vesica crassa, callosa digiti crassitiem adaequans, (a) sabulo paucis intus adhuc latente, reperiiebantur. Tum protinus quoque in conspectum iste *locus* manifeste prodibat, cui *calculus adhaeserat*: quippe qui adhuc, ut dictum est, calce quasi obductus reperiiebatur. Denique *renes* etiam visitabantur: quorum dexter equidem binis ureteribus amplis & crassis, ad arteriae aortae similitudinem, erat instructus, sed graviter tamen simul exulceratus pessimoque pure opletus. Ut proinde mirum videri haudquaquam debeat, quod hic senex aegrotus exspiraverit; maxime si ad dolores, per integrum fere annum intensissimos, ortas hinc convulsiones, perpetuasque novem hebdomadum spatio vigiliis, adpetitu interim extincto, vires valde fractas, violentamque calculi ingentis vesicaeque fortiter accreti extractionem respexerimus.

Ceterum illud breviter hic admonendum restat, exemplo iam iam in medium adducto, confutari quam evidentissime illos

(a) Qualis in RVYSCHII observat. anatom. chirurg. obs. LXXVIII. fig. 62. obs. LXXXIX. fig. 70. conspicitur. Itemq; in Ephem. Nat. Curios. cent. IX. obs. II.

illos posse, qui prorsus impossibilem calculi cum vesica coalitionem esse, cum ROSSETO, LAVNOIO, DOUGLASIO aliisque strenue propugnant: (a) siquidem nullus adhuc dum medicus, ut perhibent, exstiterit, qui propria experientia certe demonstrare istud mali genus valuerit. (b) Etiam si autem ROSSETVS atque DOUGLASIVS opinati fuerint, nunquam omnino chirurgos de calculis vesicae adnatis mentionem iniecisse, nisi ubi vel calculum educere nequiverint, vel ubi forte vesicae partem aliquam imprudenter extraxerint: id quod quandoque praesertim ab imprudentibus aut temerariis empiricis fieri posse haud equidem negaverim; tamen aliter prorsus rem hic se se habuisse, cum nostra experientia, tum experientissimorum medicorum Brunovicensium fere omnium, qui huic operationi interfuerunt, remque & suis oculis viderunt, digitisque explorarunt, testimonio comprobatur. Neque enim e substantia vesicae decerptum quidquam conspiciebatur; sed crusta potius calculosa satis ampla ab ipso calculo circa partem B C D fig. II separata sive relicta & vesicae adhuc firmiter adhaerens, digito in vesicam immisso, tangi ac percipi, calculo extracto, quam manifestissime poterat. Quin si vel maxime abstractum aliquid a vesica hic fuisset; tantum tamen abest, ut Medico vitio hoc verti potuisset, ut maximo potius opere mirandum sit, quod vesicae firmitas calculi duritiem vicerit.

F 3

Sed

(a) Consulantur ROSSETVS l. c. pag. 239. edit. Paris. ubi *vasfrum figmentum illud* appellare non veretur, & integro ac peculiari capite hanc sententiam evertere studet. DE LAVNOY *diss. de la pierre* pag. 68 it. *lithotomia* DOUGLAS. edit. 1723. pag. 6. seqq. ubi ipsius quoque ROSSETI sententia adducitur.

(b) Pugnare omnino cum hac ipsa opinatione videntur ea, quae a viris undiquaque expertissimis, GVIL. FABRIC. HILDANO in operibus, *Francos. ad Moen. ann. 1682. fol. editis*, & quidem in libro de lithotomia vesicae Cap. III. pag. 711. & IV. num. 7. pag. 714. it. 720. WELSCHIO item ac TVLPIO apud BONETVM in sepulchreto lib. III. sect. XXIII. obs. II. pag. 583. & obs. IV. pag. 585. observata legimus.

Sed quo facilius tamen dictae opinionationis istius falsitas perspiciatur, observandum paucis hic est, modo laudatos auctores, praesertim ROSSETVM, non satis ab inuicem calculos vesicae adhaerentes & tunicatos siue propria tunica vel membrana comprehensos, distinxisse. Enimvero calculos cohaerere cum vesica posse, constanter equidem ipsi negant; interim omnis ROSSETI disputatio contra tunicatos potius, quam prioris generis calculos, qui ut noster, sine tunica involvente vesicae adhaerent, videtur directata. Tametsi autem *vere tunicatos calculos*, id est, qui in vesica siti sunt & tunica vera cincti, quales ROSSETVS potissimum impugnat, egomet pro figmentis habeam, tamen neque illud diffiteri ausim, posse aliquando calculos vel inter tunicas vesicae, quemadmodum in plerisque aliis corporis nostri partibus quandoque oriuntur, generari; vel in extrema vreterum parte, qua oblique inter membranas vesicae inseruntur, haerentes ita sensim crescere, ut internam vesicae tunicam, qua velut propria conteguntur atque comprehenduntur, mirifice simul expandant atque sic quasi tunica vestiri videantur. (a)

EX-

(a) Haec ut planius intelligantur, operae pretium facturi nobis videamur, si nonnullas medicorum huc spectantes observationes strictim enumeraverimus. Sunt autem fere sequentes:

(Aegroti,) quod mirandum, per ulcus, quod in fundo vesicae erat, infinitos lapillos contusi pumicis instar, filamentis & membranulis colligatos ac inuolutos in collum matricis excrevit. GV. FABR. HILDANVS *Obs. 69. centur. III. pag. 252.* Quod si calculus aliquis adfuerit, mox instrumento illud agnoscere poteris, nisi fortassis alicubi adnatus & membranula inuolutus sit; quales mihi aliquando occurrerunt. Idem *de lithot. vesic. cap. III. p. 711.* Calculi aliquot ingentes peculiari sacco sive vesiculae, vesicae innatae & adnatae, inclusi reperti sunt. *Ibid. cap. VIII. pag. 720.* ex BAVHINI *theatro anatomico.* Calculi singuli peculiari membranula inclusi reperti sunt. *Ibid. cap. XIX. pag. 736.* e REMB. DODONAE0 & IO. SCHENCKIO.

In

EXEMPLVM III.

Longe feliciori cum successu eodem hoc anno Bremae eandem operationem altam in puero quodam septem annos

In vesica prope collum reperti fuerunt calculi nigri & nondum fatis indurati, piperis magnitudine plusquam centum, adeo a grandiore vicino calculo substantiae vesicae impressi & immerfi, ut plerique interiore tunica obducti & sectione aperiendi fuerint.

THEOPH. BONETVS in sepulchreto seu anat. pract. Lugd. 1700. fol. exscripta lib. III. sect. XXIII. de hypogastrii dolore. obs. II. pag. 583. Exemta vesica lapides continuit 32, omnes in propriis tunicis inclusos & invicem ita contiguos, ut haud aliter, quam apes in suis cavernulis favum, sic isti calculi in suis quique alveolis totam vesicae cavitatem replerent.

Ibid. obs. IV. pag. 584. Duo magni calculi inventi sunt, membrana inclusi utriusque sua.

Ibid. §. 3. Lapis insignis magnitudinis in vesica adinventus, undique tamen humore multo & crasso circumvestitus, *instar anguillae pellis involucro circumambiente.* *Ibid.* §. 4. Vesica continuit calculum membrana involutum & fibris suis tam strictè vesicae tunicis adligatum, ut vix inde avelleretur sine manifesta dilaceratione. *Ibid.* §. 5. Natura sagax eum mucosa & lubrica pituita induit, ne partem viventem vellicaret *ibid.* §. II. not. & c.

Ne quis autem forsitan opinetur, me contra manifestas excellentissimorum medicorum observationes locutum hic esse, haud alienum fuerit paullo explanatius edisserere, quae ad meam rite intelligendam mentem videntur necessaria. Scilicet *calculum vere tunicatum* eum adpellamus, qui tunica continetur, ex fibris nerveis vasculisque sanguiferis contexta, eademque a reliquo vesicae corpore nequiquam diducta vel decerpta, sed cum ipso demum calculo pronata, adeoque ipsi velut propria. Contra vero *in speciem tunicatos calculos* haud inepte dixeris eos, qui vel materia quadam mucosa & viscida obducti, vel in ipsam vesicae tunicam interiorem violenter impacti, vel denique circa ureteres subter ipsam demersi, eadem quasi involucro quodam comprehenduntur. Posterioris generis calculos identidem in aegrorum hominum vesicis reperiri, lubentissime concedimus; prioris non item. Neque id sine ratione. Quominus enim credamus, posse corpus aliquod organicum, cuiusmodi
tunica

annos nato iam iam laudatus HEISTERVS noster haud ita multo post adhibuit, viris spectatissimis, Cl. EXTERO, medicinae apud bremenses doctore, nec non cel. RVNGIO, chirurgus ibidem praestantissimo praesentibus. Vbi vero methodo Anglorum prius ope siphonis, catheteris & interiecti canalibus flexilibus ex urethra bubula confecti, vesicam aqua tepida replebat. Et quanquam in catheteris leni adplicatione valde quidem puer iste eiularet, ipsum tamen deinde opus ita fortiter idem sustinuit, vt vix dum elapsis aliquot horae minutis, a calculo, quem *fig. IV* exhibet, liberatus, post quatuor autem septimanas eadem, quam antea descripsi, methodo feliciter atque ex animi sententia fuerit sanatus. Sectionem tegumentorum & muscutorum usque in vesicam scalpello faciebat recto; vesicae vero vulnus a pube versus urachum scalpello dilatabat altero, globulo nimirum in apice munito, calculumque forcipe educebat.

EX-

tunica ista foret, e pituita vel mucosa quadam materia in renibus collecta atque ad vesicam delata generari, philosophiae naturalis principia etiam atque etiam prohibent. Quid autem, inquis, de luculentis istis medicorum expertissimorum observationibus fiet? Enimvero tantum abest, ut ab isthac ratiocinatione nostra eadem abluant, ut potius explicari quam commodissime ex illa possint. Quoties enim cunq̄ue calculos tunica quadam involutos medici memorant, firmiter tunicam illam vesicae adhaesisse iidem scribunt. Penitus autem liberum atque a vesica resolutum calculi involucrum eiusmodi quenquam reperisse, nusquam legitur. Quod ipsum equidem indicio est, calculos pro vere tunicatis habitos, ea plerumque ratione involucrum suum induisse, quam breviter supra exposui. Evidentissimum huius rei exemplum extat in schediasmate italico a Praefide mecum communicato, cui titulus: *Ragguaglio dell' operazione di pietra fatta in Bologna li 10. Luglio 1727.* (per IOSEPH. MARIA BACCHETTONI philos. & med. D.) *col suo disegno per maggiore intelligenza.* Cui gemina prorsus sunt ea, quae a viro celeberrimo, ABR. VATERO in *observationibus rarissimis calculorum in corpore hum. generationem illustrantibus*, *Vit. 1726.* disputata legimus.

EXEMPLVM IV.

Elapsis post confectam operationem istam aliquot hebdomadibus, sollertissimus ille, quem modo laudavi, Bremensium chirurgus, RVNGIVS, postquam praecedentem operationem a venerando Praefide peractam adspexerat, aegrumque legitime praeparaverat, eadem fere, quam modo indicavimus, ratione, expedite non minus, quam feliciter in iuvene sex & viginti annos nato instituit, atque miserum hominem, per sedecim fere annos integros a calculo indeque provenientibus doloribus acutissimis internoque calore continuo graviter discruciatum ac debilitatum, pristino vigori restituit. Memorabile hic circa ipsam incisionem, in dextro albae lineae latere ad longitudinem trium circiter digitorum transversorum factam, illud inprimis videtur esse, *quod intestina cum ipso peritoneo, propter strenue compressum ab aegroto spiritum, ad pugni magnitudinem* (id quod Praefidi, etiamsi vesicam alias aqua non impleverit, nunquam tamen contigit) *ex vulnere proruperint.* Quae ipsa tamen usque adeo promte RVNGIVS refudit sinistraeque manus digitis repressit, ut nihilo minus extrahi feliciter calculus satis magnus atque asperrimus (*vid. fig. V.*) potuerit: quamvis haud sine multo labore; dum calculus tertium e forcipe evaderet, eiusque vim eluderet. Extracto calculo vulnus inflictum sic deligabatur, ut simul prolapsum cum intestinis peritoneum linamentis carptis & contortis, spleniis item convenientibus & fascia, mantile medici vocant, quam diligentissime contineretur: non neglectis interim medicamentis internis huc facientibus. Quinto post operationem die pus moveri in vulnere incipiebat; sexto autem febricula conquiescebat, quae orta initio fuerat. Quamquam autem vix quatuordecim dies praeterierant, quum & purum a sordibus & rubidum plane vulnus se se ostenderet; urinae tamen, licet plurima calculi frustula sabuloque obductae membranulae e vulnere prodirent, usque adeo nihil per urethram effluebat, ut potius, quidquid collectum in ve-

fica fuerat, illud omne per vulnus continuo profueret. Itaque id sibi datum vir industrius, R V N G I V S existimabat esse, ut mucos forsan praecclusum vesicae orificium, iniectione per vulnus liquore calido, diligenter expurgaret. Quamquam autem vulnus accurate manibus claudendum is curaret, ipsumque catheterem per urethram in vesicam immitteret, tamen nihil omnino per hunc effluebat. Mox paululum retracto cathetere inflatoque per peculiarem fistulam, quali fere in administrationibus anatomicis uti solemus, fortiori spiritu, protinus iniecta aqua cum bene multo sabulo atque tenaci mucos per vulnus propullulabat: repetito dehinc aliquoties iniectionis atque inspirationis opere, eiectioneque tenaci mucos omni, pristinam urinam viam suam resumebat. Quo quidem confecto, ita celeriter homo conualuit, ut vix dum elapso post operationem spatio menstruo, & lectum relinquere & absque molestia obambulare potuerit. Remanserat interim e vulnere foraminulum: quod tametsi vix ac ne vix quidem specillum aliquod reciperet; tamen haud exiguum vesicam inter & abdominis musculos sibi adiunctum interstitium habebat. Quid igitur quaeso factu opus hic erat? Scilicet R V N G I V S quasi fistulam foraminulum istud rodentibus primo medicamentis tractabat, innexoque deinde fasciis novo quodam instrumento sive machina lignea, quam cum Praefide communicavit, contactum emplastris & spleniis vulnus quam sollertissime tamdiu firmiter, quantum aeger ferre poterat, deligabat, donec & abstractam ab abdominis musculis vesicam rursus cum iisdem glutinatam, & penitus sanatum hominem aegrum animadverteret. Id quod eo magis notatu dignum existimo, quum vesica aegrotantis, ut R V N G I V S per litteras significavit, callosa iam fereque digiti crassitiem adaequans fuerit deprehensa.

EXEMPLVM V.

Denique exemplum, quod primo loco commemorandum merito fuisset, quia primum est experimentum, quod post

post laudatos Anglos venerandus Praeses Anno 1723 in viro triginta & quod excedit, annos nato, a doloribus vero calculi vehementibus ac diuturnis valde confecto, apud nos instituit, paucis nunc subiungemus. Hunc ipsum a calculo methodo, qua usus alias fuerat, Rauiana, liberare volebat: calculus vero, qui magnus & fragilis erat, inter extrahendum, prouti saepius, tam in hac, quam in Mariana methodo contingit, forcipe frangebatur, adeoque non nisi dimidia quasi pars extrahebatur; alteram vero, quemadmodum certas ob causas, optimis haud raro magistris usu venit, apprehendere nullo modo poterat. Quum vero aeger a calculo eiusque saevissimis doloribus liberari, quocumque id fieri posset modo, anxie desideraret, Praesesque fausta DOUGLASSII in curandis adparatu alto calculosis experimenta haud pridem legisset, eandem methodum hic tentare necessarium iudicavit. Itaque luce proxima aegrum, ut moris est, supra tabulam deposuit, tegumentis, musculis, tandemque vesica cautissime circa pubem dissectis, (namque vesica propter vulnus inferius aqua repleti non poterat) reliquum idemque haud exiguum calculi frustum, quippe dimidiam partem alteram magnitudine superans, brevi feliciter per hanc plagam eduxit.

Et scalpello quidem postquam tegumenta & musculos modo laudatus Praeses inciderat, maximum utique momentum in eo iam positum esse iudicavit, ne, dum vesica in hoc aegro collapsa nulloque liquore distenta erat, peritonaeum, quod fieri alias per imprudentiam facile posset, laederet, neve ipsum vesicae fundum lethali plaga vulneraret. Hinc prope pubis ossium iuncturam, quam proxime fieri potuit, indicem manus sinistrae inter hanc & peritonaeum provide immisit, eoque (dum ab aegri dextra stabat) incurvato peritonaeum vesicae incumbens, una cum adnexa vesica a pubis ossibus, quantum fieri potuit, removit: quo nempe facilius ipsam vesicam sub peritonaeo prope pubis ossa incidere, atque levi vulnere tuto aperire posset. Quo equidem

dem facto scalpellum, globulo in apice munitum, in vesicam immisit, eoque versus superiora secando duorum transversorum digitorum longitudine ipsum dilatavit, & postea calculum ope digitorum ac forcipis extraxit. Atque hanc ipsam prorsus encheirisin subtilissimam ac difficillimam in exemplo primo, pag. 38 descripto, feliciter idem adhibuit. Aeger vero ille a calculo sic liberatus satis bene postea se se habebat, peractoque sectionis opere nullas neque vulnerum neque vesicae molestias sentiebat, nisi quod ob morbum diuturnum doloresque antea perpeffos debilis esset, de doloribus lumborum, quibus alias iam vehementer affligebatur, conquereretur, atque ciborum fastidio laboraret. Quibus equidem symptomatibus, continua item a cibis abstinentia, licet optima quaevis remedia opponerentur, nihilominus factum est, ut magis magisque in dies singulos vires decrescerent, vulneraque nullam prorsus neque mundificationem neque consolidationem admitterent: donec tandem, viribus confectis, vigesimo nono ab operatione die, seu post quartam septimanam miser homo exspiraret. Ceterum luculentissime iam dudum venerandus Praeses exposuit, (a) quam graviter in cadavere isthoc inciso renes ambo exulcerati atque corrupti, reliquae vero ventris partes quam sanae fuerint deprehensae. Vt proin facile colligi cognoscique possit, aegrum hunc non tam propter operationem, quam potius propter ulcera renum pessima viresque a diuturno morbo fractas nimis ac prostratas obiisse. Eodem quoque loco, casus incidere posse, Praeses monet, ubi non adeo facile sanari sive conglutinari possint haec vulnera, quemadmodum ROSSETVS atque recentiorum alii perhibent, aliisque nimis prope persuadere contendunt.

Ex haftenus adductis exemplis, nisi me omnia fallunt, adparet, triplici admodum ratione Praesidem excellentissimum

(a) in chirurgia sua capite de alto adparatu anno 1724. edita.

mum praestantissimam hanc alti adparatus operationem perfecisse. Initio enim, quod recentiorum chirurgorum nullus, quantum ego scio, ante ipsum praestitit, bis vesicam, nullo neque lotio, neque alio liquore, neque spiritu distentam feliciter quidem sine noxia & vesicae & peritonaei laesione, pro singulari, qua pollet, in secundo prudentia, idem aperuit. Quod ipsum equidem quam adcuratum & anatomicum & chirurgum exigit, nemo facile, nisi salutaris artis expertus ignoraverit. Deinde in exemplo altero, pag. 41. descripto, operationem hanc itidem sine iniecta in vesicam aqua perfecit, & solo lotio vesicam sponte, quantum fieri potuit, expandi curavit. Ac denique in exemplo tertio, pueri scilicet bremenensis, operationem hanc etiam more ROSETI & Anglorum, post vesicam scilicet aqua tepida repletam, feliciter instituit atque absolvit.

EXEMPLVM VI.

Tandem inter experimenta a Germanis instituta, quae ad nostram pervenerunt notitiam, illud quoque paullo uberius referemus, quod supra iam tum (pag. 19.) laudatus PROEBISCHIVS, Regiomonti A. 1727, in puero duodecenni feliciter perfecit. Is enim, quia catheterem, ut ait, in vesicam immittere non poterat, & vesicam tamen liquore distendere volebat, penem ligabat, pueroque ante operationem multum infusi theae sorbillandum dabat. Aliquamdiu post mensae ipsum imponebat, eumque a quinque ministris firmari curabat. Sextus minister duos in anum pueri immittebat digitos, vesicamque cum calculo sursum premebat. Tunc PROEBISCHIVS tegumenta super osse pubis, deinde musculos abdominis prope lineam albam, & tandem peritonaeum incidebat. Quando vero intestina praeter omnem spem prorumpabant, blande ipsa per sinistram ad vesicam probe detegendam elevabat, & reponebat. Postea idem vesicam incidebat, atque pollice, indice ac medio digitis in vesicam immisissis calculum educebat.

Hic autem speciatim est notandum, quod chirurgus

hic vulnus longe melius consolidatum iri iudicaverit, si illud fueret. Itaque eodem die circa vesperam ope suturae, *gastrophon* Graeci adpellant, immissa prius in plagae partem inferiorem turunda, illud coniunxit, ac bis per diem balsamo vulnerario, emplastro & fascia idonea deligavit, superimpositis spleniis calidis vino, cum herbis discutientibus cocto, ebriis. Diebus quatuor prioribus vehemens febris curandum adfligebat: quae vero brevi diaphoreticis & antifebrilibus profligebatur. Die quinto autem quum, fascia ac emplastris primum solutis, turundam extra vulnus deprehenderet, penitus ipsam removebat, nullamque amplius inferebat. Nono die fila, quibus sutura iniecta erat, flaccida & musculos iam, excepta parte inferiore, glutinatos deprehendebat; ideoque fila rescebat & extrahebat. Ceterum ad decimum nonum usque curationis diem urina omnis per vulnus, nihil per urethram effluebat. Quo ipso eadem die urina vehementibus cum doloribus urethram urgebat; donec tandem quinque calculos aeger excerneret, quorum duo maximi lentem mediocrem aequabant. Die vigesimo tertio errorem in victu puer commiserat, indeque vomitu ac diarrhoea corripiebatur, quibus vulnus paulo ampliari rursus videbatur. Simulatque vero symptomata ista medicamentis convenientibus altero die fuerant cohibita, nulla amplius urina per vulnus exhibat. Elapsis quatuor hebdomadibus semel tantum quotidie puer deligabatur, itaque vix dum elapsis quinque hebdomadibus in pristinum vigorem vindicabatur. Ex quibus apparet, tria potissimum in hac ipsa operatione notanda esse momenta: primo quod in vesicam nullum liquorem PROEBISCHIVS iniecerit; deinde quod unico coque recto tantum scalpello, ut ait, totam sectionem instituerit & absolverit; tum, quod gastrophoniam ad vulneris glutinationem promovendam adhibuerit. Atque ad gastrophoniam quidem quod attinet, sic omnino habendum censeo: non frustra solum a PROEBISCHIO ipsam adhibitam fuisse; siquidem vulneris glutinationem

parum

parum atque adeo nihil acceleravit ; sed noxiam quoque interdum eam esse posse ac perniciosam : praesertim ubi vel ex calculi frustulis, vel muco tenaci & sabulo, vel corruptis denique membranis aliquid intus superest, sollertissime, quantum fieri potest, expurgandum, ne novo calculo generando praebeat materiem.

CAPVT V.

DE

OPERATIONIS ALTAE PRAE RELI-
QVIS LITHOTOMIAE METHODIS
PRAESTANTIA.

I.

A quibusnam auctoribus operatio alta sensim fuerit exculta ; quibus item artificiiis, cum ad eximendum lapidem, tum ad glutinandum vulnus ipsa indigeat ; quo denique successu tentata in quibusdam hominibus eadem a variis fuerit artificibus, haecenus equidem declaravimus. Reliquum iam est, ut cum reliquis lithotomiae methodis solemnioribus ipsam comparemus, quamque insigniter ipsas eadem antecellat, demonstremus.

II.

Atque *minoris* quidem, nec non *maioris adparatus lithotomiam* cum nostra illa, quae per altum adparatum instituitur, lithotomia hic comparare nihil magnopere adtinet, quum hoc dudum iam DOUGLASIVS & CHESELDE-
NVS, nobiles illi methodi huius instauratores fecerint. Quemadmodum enim minoris adparatus lithotomiam, licet nonnunquam ac praesertim in pueris egregio cum successu eadem administraretur, tamen nemo facile prudens, nec medicus nec chirurgus, satis ubique tutam atque ap-
tam

tam eam pronuntiabit ; (a) sic alteram istam, quae maiori adparatu fit, altae lithotomiae posthabendam esse, id ipsum speciatim a DOUGLASIO (b) quam luculentissime expositum legimus. Itaque illud praecipue hic restat expediendum, nempe ut lithotomiam altam, non quoad ipsam tantum operationem, sed quoad vulneris quoque glutinationem, longe reliquis omnibus praestantiorum esse, & rationibus & experimentis demonstremus. (c) Ipsam autem utriusque comparisonem sic omnino instituere conabimur, ut easdem utrobique personas eundemque personarum aegrotantium statum concipiamus.

III.

Nempe circa ipsam operationem varia sunt, quae lithotomiam altam *Marianae* & *Ravianae* methodo anteferendam esse persuadent. Simulatque enim 1) *incisionis locum* atque partes singulas, quae in utraque methodo perumpuntur, circumspicimus, parum abest, quin statuamus, non *brevissimam* tantum atque *aptissimam*, sed longe quoque

-
- (a) Maxima utique & nimiae sanguinis profusionis & incontinentiae urinae pericula in adparatu parvo metuenda esse, calculum in adultis non facile digitis apprehendi, neque satis diu propter partium lubricitatem detineri aut firmari posse, graviter admodum GVIL. FABRIC. HILDANVS monuit eo *libro*, quem *de vesicae lithotomia operibus* suis inseruit, *cap. XIII. pag. 728.*
- (b) *loc. cit. sect. VIII.* quippe ubi varias calculum extecandi methodos recensuit.
- (c) Non sum equidem nescius, lithotomiam altam non a GVIL. FABRIC. HILDANO solum, sed vel ab ipso etiam auctore suo primo, PETRO FRANCO usque adeo periculosam habitam fuisse, ut hic non nisi semel & quadam quasi desperatione coactus ipsam tentaverit, quin & unumquemque, ne ipsum hac in parte imitetur, hortatus sit; iste vero non nisi tum demum adhibendam illam statuerit, quum calculus ingentis magnitudinis fuerit. vid. HILDANVS *lib. de lithot. vesic. cap. XVII. p. 732. seq.* Sed absque sufficienti tamen ratione id ipsum factum fuisse, ex iam dicendis adparebit.

que *tutissimam in lithotomia alta viam ad vesicam* aperiri. (§. 2. & 8. cap. II.) Sed ne quis tamen forsân opinetur, falsos utique nos esse, dum, quae in alta lithotomia paratur, viam ad vesicam ideo *tutissimam, aptissimam ac brevissimam* hic pronuntiamus, quod *tutior, aptior atque brevior* ista sit, quam *Raviana* vel *Mariana* methodus commonstrat, (§. 8. & 9. cap. I.) scire omnino iuvat, esse quidem *Raviana* brevior, quae in vulgari methodo sive adparatu magno ad vesicam panditur, viam; *aptiorem autem atque faciliorem* nullo modo. Quanto enim cum labore, quanto cum periculo, quantis denique cum molestiis aegrotantium, distendi hic atque ampliari sphincter, angustissima illa vesicae pars ante debet, quam protrahi calculus exinde queat? (§. 7. cap. I.) Vt proinde nihil nec a ratione nec ab aegrotorum salute alienum *MERIVS* atque *RAVIVS* fecerint, quando breviori, sed mirum quantum, ob vehementem sphincteris dilatationem, ancipiti, longinquiorem, sed magis tamen tutam ad vesicae penetralia viam anteponendam esse iudicaverunt. Sed quidquid tandem harum rerum sit; alta profecto lithotomiae methodus ita breve, apertum atque tutum anatomes peritis ad vesicam iter monstrat, ut vix ullum aequum tutum, facile aut breve, nedum brevius, facilius atque tutius aliud monstrari, nec in *Mariana*, nec in *Raviana* methodo unquam valeat. Tum 2) *vulnus* etiam, quod secundum methodum altiorem fieri in vesica debet, si non mitius atque tutius, aequum saltem mite atque tutum est, quam illud, quod secundum *Ravianam* methodum infligitur. Quamquam enim hic depressius, ibi vero altius fieri vulnus debeat, utrobique tamen non in eadem solam vesicae regione, sed iis quoque in partibus, quae similis prorsus substantiae vel naturae sunt, nihil quidquam laeso peritonaeo vulnus inciditur. (a) Ad externarum autem partium vulnerationem si respexeris, usque adeo praestantem litho-

H

tho-

(a) Plures hanc in partem rationes adductas videsis apud *ROSSETVM & DOUGLASIVM*, locis supra citatis.

thotomiae methodum altam prae Raviana, nedum prae reliquis merito suo pronunciabis, ut, quid desiderari ad eiusdem praestantiam possit, nihil omnino reliquum videatur. Praeterquam enim quod vix ullum ex ipsa sanguinis profluvium periculosum exoriri soleat, *partes sane & excernendo lotio & generationis operi destinatae salvae prorsus hic persistunt atque integrae*: dum e contrario secundum communem, quae adparatu siue magno siue parvo instituitur, lithotomiae rationem tantum non semper, secundum Ravianam facili admodum negotio, propter ipsam posituram suam, percuti consueverint. Evidenter id ipsum, arbitror, illis patebit, qui non plane sunt in anatomicorum & physiologorum scholis hospites. (a)

IV.

Enimvero, ut nihil iam de eo dicam, 3) *quam maxime exiguum* in altioris lithotomiae ratione *instrumentorum adparatum* ad calculos, cuiuscunque demum generis & in quacunque demum positura ipsi fuerint, commode tractandos sufficere; praestantissimum utique ipsius compendium in eo praecipue situm videtur esse, 4) quod digitis per vesicae vulnus immixtis tangi *statim & promte*, vel instrumentis, vel digitis *extrahi* quantumvis etiam grandes calculi queant: praesertim vbi ab administro quodam digitis in intestinum rectum immixtis sursum illi fuerint propulsi. Quas autem in hoc ipso negotio difficultates *Mariana & Raviana* lithotomiae ratio coniunctas sibi saepius habeat, praesertim si calculus in sinu quodam vesicae lateat, nemo, nisi artis huius expers facile ignoraverit. Mirificos etenim in ipsa cruciatus propter & violentam vulneris diductionem, & diuturnam eandemque saepius inanem calculi pervestigationem, aeger sentiat necesse est. Ipse vero calculus, inprimis si paullo grandior aut inaequalior idem extiterit, vel plane non, vel

fal-

(a) Conf. *lithotomia Douglasiana* pag. 46. seqq. it. CHESELDEN. cit. loc.

saltem non sine maxima violentia intensissimisque aegrotantium doloribus secundum dictam methodum vulgarem & Ravianam educitur. Vt proin abesse vix possit, quin feminales in maribus vesiculae iisdemque proximae partes aliae, tametsi etiam scalpellum haud senserint, gravissime tamen atque cum damno irreparabili saepe comprimantur ac dilacerentur. Accedit, 5) quod vulnere facto in alto adparatu calculus, praesertim magnus, subinde conspici, adeoque eo melius comprehendendi ac educi queat.

V.

At minima tamen esse, quin imo nulla lithotomiae altioris prae Raviana & reliquis quoad 6) *vulneris glutinationem* videtur praestantia. Vt enim cetera omnia, sic illa etiam, quae in lithotomia super, osse pubis instituta, vesicae infliguntur, vulnera gravia utique sunt, incredibilemque curantis & providentiam & industriam postulant. (§. 2. cap. III.) Quae ut ut verissima esse largior, nihil tamen quidquam obstat, quo minus & in hoc passu egregia lithotomiae altioris prae Raviana methodo praestantia evinci queat. Et minus quidem lethifera esse, quae superius (§. 8. cap. II.) proposito modo super osse pubis in vesica fiunt, vulnera, id satis evidenter iam, nisi ego fallor, tum ex modo adlatis principiis, (§. 3.) tum ex luculentis ROSSETI, DOUGLASII & CHESELDENI aliorumque observationibus; (a) tum & vel maxime ex adductis superiori capite exemplis patescit. Ipsam autem illorum glutinationem longe promptius expediri atque commodius posse, quam ceterorum, quae in perinaeo fiunt, vulnerum, non unae rationes o-

H 2

sten-

(a) Idem testantur GVIL. FABRIC. HILDANVS in *lib. de lithot vesicae cap. XXII. pag. 743.* nec non THEOPH. BONETVS in *sepulchreto lib. III. sect. XXIII.* siquidem hic memorat, calculum quendam in vesica viri cuiusdam repertum fuisse, qui globulum plumbeum quasi nucleum continuerit, in praelio quondam per externum circa inguina vulnus in vesicam iniectum.

stendunt. Quemadmodum enim lithotomia per adparatum altum instituta nullam fere, saltem non adeo violentam vesicae diductionem flagitat, sic mites admodum sunt, aut fere nullae, quae curationem superveniunt, inflammationes: quum e contrario in *Raviana* & magis etiam in *Mariana* methodo, propter nimiam partium distorsionem, fieri aliter vix possit, quam ut, praeter inflammationem gravissimam & abscessus, pessimae quaevis noxae aliae suboriantur. Itaque non rationi tantum, sed experientiae quoque consentaneum videtur, longe difficilius in his, quam in ista lithotomiae methodo vulnera sanescere. Accedit, 7) quod *in lithotomia alta commodissime visitari, atque a sordibus calculis, sabulo & mucos, ut supra pag. 50. demonstratum est, expurgari vulnus una cum ipsa vesica valeat*; in *Raviana* non item, multoque minus in *Mariana*. Namque hic mirum non est, si, dum violenter calculus educitur, quam plurima eius frustula vel arenae granula in pinguedinem atque carnem adigantur, quae graviter partes laesas compungunt, neque prius inde exeunt, quam per suppurationem fuerint resoluta. Aut si remanent in vesica, novo calculo generando causam & materiam praebent. Tum illud quoque 8) haud parum ad promovendam vulneris super pubis osse instituti glutinationem confert, *quod ab omnibus alvi faecibus liberum atque immune illud persistat*: quibus tamen secundum *Ravianam* methodum factum in perinaeo vulnus, praesertim si aeger diarrhoea corripitur, vel clysmata ipsi iniicienda sunt, una cum iniectis fasciis conspurcari mirum in modum, ac proinde in glutinatione sua impediri consuevit. 9) Denique, si post confectam vulneris expurgationem ventum ad ipsius glutinationem fuerit, longe utique firmiter atque aptius vulneris super pubis osse, quam in perinaeo facti orae & contrahi & contineri, sive emplastris glutinantibus, sive fasciis adhibitis, possunt. Quod enim in ceteris curandi rationibus prorsus necessarium esse solet, fascias nimirum atque deligationem omnem resolvere, quoties

ties insinuari, & per instrumenta quidem, balsami vulnerarii portio quaedam debet; id contra sese habet in nostra lithotomiae altioris methodo. Hic enim absque emplastro-
rum resolutione instillari balsamus locis, inter emplastra positus, commodissime potest: qui dein sponte sua descendit, sensimque sine sensu ad interiores etiam partes penetrat. Quae ipsa quidem non turbata vulneris quies quanquam levis videatur, tamen dici vix potest, quam insigniter ad glutinationem maturandam valeat.

VI.

Sciens atque volens eam hic praetermissi rationem, quam est tritissimo illo statices principio, *omne grave deorsum tendit*, pro vindicanda atque extollenda lithotomia alta in medium hic adduci a quibusdam memini. Tametsi enim vel maxime verum sit, gravia quaelibet deorsum tendere, longeque promptius vulnera tunc sanescere, quum nulla ex iisdem urina profluit; (a) tamen quo minus exinde commendari ab anatomicarum vel physicarum rerum peritis lithotomia alta possit, ipsius vesicae status naturalis atque positura prohibent. Sed ista quidem latius atque explanatius disputata sunt a venerando Praefide in *instituti-
onibus chirurgicis*, eo scilicet capite, quod de *adparatu alto* inscribitur. Ceterum illud diffiteri haud quaquam ego possum, iustissimam pro commendanda lithotomia alta staticam istam rationem futuram esse, simulatque de nobili ista tubulum, cuius ego mentionem supra (§. 9. num 10. cap. III.) inieci, flexilem commode satis adplicandi arte planius inter medicos constiterit. Praeterea 10) inter commoda etiam huius operationis merito referendum, quod *situs aegri* in hac methodo ipsi non sit adeo pertimescendus: cum enim in reliquis methodis funibus sive laqueis, horrendo quasi specta-

H 3

cta-

(a) Urina ex cuiusdam sententia facit ad glutinationem, sed aliud visum haud immerito fuit HILDANO in libro de lithotomia vesicae.

ſtaculo, ligandi ſint aegri; (a) hic ſine ligatura vel menſae ſolum imponuntur : vel in ipſo lecto etiam inſtitui poteſt operatio. Deinde ii) quia calculus in extractione hic digitis tangi poteſt, veſica haud facile forcipe prehenditur aut laeditur. Denique 12) ſi ob *cauſſam quamcunque catheteri aditus in veſicam denegatur*, neque *Mariana*, neque *Raviana* methodus locum habent; ſed ſola hac alta calculus educi poteſt, ut in exemplo VI factum eſſe perſpicimus.

VII.

Reſtat tandem, ut paucis ad *dubia* quaedam respondeamus, quae contra commendatam a nobis lithotomiam altam vel mota iam paſſim fuerunt, vel moueri etiam fortaliſſis a quibusdam poſſent. Scilicet haud omnino in chirurgis deſunt, quibus *paullo gravior atque pernicioſior ea plaga videtur, quae in ſublimiori eademque membranosa veſicae parte fieri per adparatum altum conſuevit*. Sed minus tamen iuſtam obiectionem hanc eſſe, id cum ex anatomicorum praeſtantiſſimorum omnium, tum & vel maxime ex CHESELDENI demonſtrationibus, nitidiſſimisque tabulis aeneis perſpicitur. Si quis enim alius, CHESELDENVS certe, ſatis muſculoſam eſſe, quae per adparatum altum inciditur, veſicae partem, luculentiffime demonſtravit. Ut nihil nunc iterum de eo dicam, eandem proſus in noſtra, ac in Raviana methodo vulneris rationem eſſe atque indolem; quum eadem utrobique regio veſicae perforetur. (§. 3.) Maioris utique momenti ea difficultas adparet, quam *in continuo veſicae motu* quidam ſibi viſi ſunt reperiffe. *Abeſſe enim, inquit illi, vix poteſt, quin graviter glutinatio impediatur, dum ab intus collecto lotio inſigniter veſica mox intumeſcit, mox autem, lotio ruruſum emiſſo, plane detumeſcit* atque ab abdominis muſculis, quibuſcum tamen coaleſcere ipſa debebat, retrocedit. At velim tamen, qui ita ſtatuunt, cogitent, haud proſus novum atque inſolens eſſe, ſatis omnino promte

(a) vid. hic ſitus in chirurg. Praeſidis Tab. XXII, Toletto, Alghifio &c.

mte ac feliciter ad pristinam sanitatem eiusmodi homines redire, qui aut pulmonum morbis, quales haemoptysis plethorica, & pulmonum vomica sunt, aut vulneribus etiam adfecti reperiuntur: dummodo ad bonum corporis habitum satis quoque prudens curatio accesserit, neque nimis ampla vasa percussa fuerint. Ecqua autem constans magis ac vehemens commotio esse potest illa, quae in pulmonibus persentiscitur? quae si nihilominus sanescere disruptas pulmonum partes siverit, sane non adeo magnum esse periculum videtur, ne mitis illa & tarda, quippe ab urina leniter ex ureteribus in vesicam destillante, rursumve ex vesica in matulam profluente, producta vesicae commotio graviter glutinationem impediat. Vulneris autem labra, dum vesica subfidit, ab abdominis musculis recedere, frustra, meo quidem iudicio, dicitur: firmiter enim vesicam per fibras multas cum ipso abdomine cohaerescere, supra iam tum declaravimus, (§. 8. num. 7. cap. II.) nisi per errorem in ipsa operatione, vel per abscessum, ut CHESELDENO contigit, a se invicem separata sint. In iuvenibus equidem ac robustis hominibus altiorem eiusmodi vesicae plagam *sanari* feliciter posse, tantum non omnes chirurgi concedunt: *in senibus autem aequae feliciter fieri illud posse, quamplurimi negant ac pernegant.* Quae ipsa illorum sententia quanquam verissima sit, tantum tamen abest, ut aequus rerum aestimator altioris adparatus lithotomiam idcirco velut perniciosam reiicere reliquisve calculum curandi methodis postponere sustineat, ut potius calamitatem istam methodis ad unam omnibus communem esse statuatur. *Difficilis enim istiusmodi curatio senectutis vitium est; non artis, non artificis, non methodi.* Atque idem prorsus iudicium esto, sicubi in hominibus, vel pessimo a natura habitu praeditis, vel propter diuturnos etiam cruciatus ac vigilias insigniter debilitatis (cap. IV. exempl. 2. & 5.) haecenus proposita lithotomiae methodus parum feliciter adhibetur. Multa igitur, prout vidimus, in adparatu alto praeclara sunt; sed illud tamen inprimis, quod
aegrum

aegrum ab omni prorsus noxa immunem praestare possit atque incolumem: praesertim si istas observationes probe commendatas sibi in ipsa cura chirurgus habuerit, quas e CHESELDENO supra proposuimus. (§. 8. num. 7. cap. II.) Quantas autem molestias in calculo extrahendo, quam perniciosas fistulas, quam denique graves noxas alias reliquae curandi rationes relinquunt, quotidianus idemque tristissimus harum rerum usus loquitur. Pluribus obiectionibus ac dubiis respondit DOUGLASIVS: quae autem vel ex praecedentibus intelligi, vel apud ipsum, cui lubet, videri possunt.

VIII.

Haec ipsa dum scribo, relatum accipio, prodiisse interea adhuc alios nonnullos de *alto adparatu* libros; qui non uberiores tantum adparatus alti descriptionem, sed varias quoque de ipsius in curandis etiam natu grandioribus successu observationes contineant. (a) Quid ipsorum auctores praestiterint, quousque item cum nostris doctrinis iidem consentiant, nondum ego definire ausim: quia nec dum ipsos libros videre aut perlustrare contigit. Sed spem tamen haud exiguam mihi sentio iniectam, fore, ut ex horum speciminibus atque observatis qualescumque meditationes nostrae si non locupletari, confirmari saltem aut emendari aliquando possint.

(a) Praeter iam in hac dissertatione citatos adhuc sequentes libri de adparatu alto interea ad Praesidis notitiam pervenerunt.

Lithotomus castratus anonymi, anglice, 8. London 1723: in quo libro CHESELDENVVS perstringitur.

Cystitomia Hypogastrica anonymi, or the Method of performing the High operation. 4. London 1724.

Essay on Lithotomy by Dr. MIDDLETON London 1727.

Traité de la Taille au haut appareil de M. MORAND, avec une lettre de M. WINSLOW sur la meme matiere. 8. a Paris 1728.

A dissertation on the High operation by M. MORAND, translated from the french by IOHN DOUGLAS, to which is added an Appendix, containing an Account of 60 odd Patient cut after this method. 8. Lond. 1729.

Iohn Douglas von dem Apparatu alto, verteutschet durch D. Ioh. Timme, mit Anmerckungen und Supplement. 8. Bremen 1729.

IO. NICOL. FROBESII

philos. in acad. Iul. Doct.

DE

IO. GE. FRIDER. WEISII

dissertationis huius auctoris

Singulari morbo atque morte dissertatio.

QUam variis iisdemque grauibus hominum studia casibus obnoxia sint atque exposita, id cum saepe alias, tum & vel maxime nuper admodum in nobilissimo fatisque melioribus digno iuvene I. G. F. WEISIO, salutaris & cum primis chirurgicae artis cultore strenuo praesentisque dissertationis auctore, tristis experientia demonstravit. Vix dum enim primum hoc de *lithotomia alta*, ingenii atque industriae specimen is condiderat, eiusdemque parte prima publice, ut moris est in academiis, proposita, ad proximum, pro summis in vtraque medicina honoribus suscipiendis, examen se se parauerat, quum inopinatus morbus aliquis grauiter ipsum adflixit, tandemque, exhaustis viribus omnibus, anno aetatis quarto & vigesimo extinxit. Qui quidem quum propensum semper, quoad vna viximus, erga me animum habuit, illud vehementer a me quasi certissimam mortem suam prospiciens efflagitavit, ut & exanimum corpus suum, propter singularem diuturni morbi conditionem, inciderem:

namque Excell. HEISTERVS noster peregre tum, quando WEISIVS emoriebatur, aberat ; & absconditi mali naturam explorarem, & nondum penitus typis exscriptam dissertationem, adiectis hinc inde, vbi visum fuerit, obseruationibus, conficiendam curarem. Effeci ego singula, quae moribundus amicus iniunxerat, quantum quidem potui, sollertissime. Neque enim dissertationi tantum plagulas post quintam reliquas vna cum notulis quibusdam, Excell. HEISTERI permissu adiunxi, sed ipsum quoque corpus demortuum quam curiosissime cum Praenobiliss. Viro iuvene I. G. WAGNERO, medicinae cultore politissimo, communi amico nostro, peruestigavi.

Quando vero paullo rarius incidere neque extrinsecus adparere satis noxae genus illud, quo absurtus WEISIVS est, consuevit, haud abs re facturus mihi videor, si *& morbi historiam, & exanimi corporis internam faciem* strictim hic descripsero. Aut enim prorsus ego fallor, aut locupletare salutaris doctrinae instituta ex hoc ipso experimento nostro sagaciores medici poterunt dilucidiusque intelligere, qua ratione non cognosci solum promptius, sed praecaueri etiam, vel curari saltem ac mitigari miserabilis noxa ista debeat, quacum WEISIVS, optimo ceteroquin habitu praeditus, diu multumque fuit conflictatus.

Scilicet initio, (*d. XI. Decembr. ann. 1728.*) quum in perficienda atque perpolianda dissertatione sua esset occupatus, multasque noctes studiis consumsisset, laborare ventriculus videbatur: siquidem insolenter is, quemadmodum fieri a crudioribus cibus solet, vrgebatur. Hunc ipsum angorem & nausea, & vniuersi corporis grauitas comitabantur. Mox aestum seu febrem vehementem vna cum dolore peracuto circa cordis serobiculum & quandam quasi ventriculi aut vicini visceris cuiusdam alterius inflammationem aegrotus experiebatur; nihil quidquam efficientibus medicamentis illis, quae cum ad dispellendos flatus,

tum

tum ad roborandum ventriculum principio fuerant ingesta. Tametsi autem postea, dum morbus melius innotescebat, per adhibita medicamenta antifebrilia, temperantia, resoluentia, diluentia atque lenientia, nec non per sanguinis ex vena emissionem vehemens iste calor sensim sensimque cum dolore atque nausea euanesceret, tantum tamen aberat, ut ad pristinam sanitatem aegrotus rediret, ut potius maiores subinde angustias depressoque subter cordis scrobiculum digito praedurum aliquem ac dolentem in dextro latere tumorem ipse persentisceret. Simulatque igitur in iecore malum delitescere adparebat, a medicamentis resoluentibus, externis & internis, ab Excell. HEISTERO propositis, petenda videbantur esse sanitatis praesidia. Extrinsecus vesicae, lacte cum chamomillae floribus decocto repletae, ad instar fomenti anodyni & resoluentis, diligenter imponebantur. Quibus ita mirifice refocillatus aeger aduertebatur, ut non febris tantum, sed tumor quoque cum doloribus paullatim se se remitterent. Interim urinae difficultas quaedam superueniebat. Quantumvis enim largiter potiones tenuiores una cum temperatis diureticis salinis aeger adsumsisset, tamen vix dimidiam urinae vnciam per integrum fere triduum idem emisit. Simulatque vero aquae medicatae *Selseranae* adhibebantur, non urina tantum largius, ac, prout naturaliter decet, exercebatur, sed imbecilli quoque corporis vires ita sensim restituebantur, ut circiter post sextam ab incidente malo septimanam in publicum rursus prodire atque officii sui munere fungi aegrotus valeret. Usque adeo, ut penitus iam a morbo suo liberatus idem visus esset, nisi subinde leuem quandam ea parte, in qua tumor antea fuerat, molestiam adhuc sensisset.

Quamuis autem spei aliquid superesse videretur, fore, ut consistens sub emplastro digerente molestia, si non medicamentis, tempestiuis saltem & crebris motionibus, equi-

tatione item atque exacta cum victus, tum vitae ratione pedetentim digeratur ac dissipetur; vix tamen vnus alterue mensis abierat, quum pristini ventris dolores non de nouo tantum redirent, sed mirifice quoque in dies singulos vna cum ipso tumore, adpetitu licet ac viribus saluis, augescerent, atque ita iustam de tumore hepatis in abscessum conuerso suspicionem expertissimo pariter HEISTERO atque ipsi aegro iniicerent. Itaque, missa resolutionis spe omni atque in consilium adhibitis medicinae Doctoribus et Chirurgis aliis, veniendum tandem aliquando videbatur esse ad operationem chirurgicam, dudum ac vehementer ab aegroto expetitam. Scilicet (*octauo Aprilis die anni 1729*) iniecto in eam partem, quae sua eminentia & mollitie aliquali materiam corruptam significabat, medicamento *caustico* siue rodente, feliciter cutis cum subiecta pinguedine & musculorum bona parte; ipsum autem abdomen & hepar cum intus delitescente abscessu ab HEISTERO, iuuante RAMDOHRIO SERENISSIMI DVCCIS NOSTRI BRVNOVICENSIS Chirurgo primario, per admotum scalpellum aperiebatur, emissoque pessimi odoris pure bene multo, quam sollertissime vulnus expurgabatur, specillo ad sex admodum pollices demisso peruestigabatur, paullatimque glutinabatur. Quibus equidem in rebus omnibus dici vix potest, quam insignem & patientiam & animi magnitudinem optimus ille WEISIVS demonstrauerit; siquidem non alacri tantum animo medicae manui corpus semper obiecit, sed ipsemet quoque identidem vulnus per insertum specillum explorauit, iniectisque liquoribus expurgauit: quin lectulo etiam relicto, visitantes ipsum amicos excepit.

Continuato sic per quatuordecim fere dies ex animi sententia curationis negotio, pureque insigniter imminuto, salua iam atque optima videbantur esse omnia. Sed, quae sunt humanarum rerum vicissitudines, ecce noua iam eadem-

demque improvifa sanefcentem aegrum inuadit calamitas. Forte fortuna enim aliquid iftiusmodi obueniebat, quod aegrotantis animum, propter & connatum honeftatis ftudium, & ad iram procliuitatem, non poterat non male habere grauiterque adffigere. Hanc iplam animi in adfficto corpore commotionem ingens horror cum febri acerrima, licet intermittente, atque sudore poft paroxyfmof fingulos enormi excipiebant: quam poft aliquot dies pleuritis five inflammatio pleurae atque pulmonis primo dextri, deinde finiftri, mox iterum dextri cum fpirandi difficultate maxima infequebantur. Quae quidem mala peffima vsque adeo grauiter hominem aegrum difcruciarunt, vt tandem, exhaustis per tuffim fere continuam & item materiae, nunc cruentae nunc purulentae expuitionem pulmonibus, atque in caffum adhibitis medicamentis omnibus, (*d. 22. Iul. ann. 1729.*) penitus eundem confecerint.

Adaperto poft obitum corpore, non externum modo ventris, fed iplius quoque hepatis vulnus quam aptiffime glutinatum: hepar iplum, licet antea cum abdomine forfan cohaefiffet, quum nihil neque puris, neque iniefti liquoris intus in abdomine compareret; plane tamen liberum iam atque a peritonaeo refolutum confficiebatur. Inferior eademque paullo tenuior hepatis pars fiue ora ad tres velut digitos fubfufcum prae fe ferebat colorem: reliquo vifcere hoc ita faluo atque integro exiffente, vt nihil fere fupra. Tantam ceteroquin molem idem habebat, vt vniuerfum abdominis fupremi fpatium adimpleret ac totum prope ventriculum obtegeret. Immiifo in hepatis cicatricem, quippe ad dextrum lati ligamenti latus oblique poftam, fcalpello, pars quaedam hepatis mirum quantum flauelcens, circiter auricularem digitum adaequans paulloque reliqua parte durior intus comparebat. Dimiifo iam hepate, iplum quoque petus infficiebamus. Cuius equidem finiftra pars miram aquae fubrudentis copiam cum innatantibus internaefque

membranae siue pleurae adhaerentibus purulentae viscidaeque materiae frustulis continebat. Positus in sinistro illo pectoris spatio pulmonis lobus ita grauiter exesus reperiatur & consumtus, vt quasi complicatus sacculus firmiter cum mediastino, paullo laxius autem & per fibras purulentas cum pleura cohaeresceret. Dextrum pulmonis lobum itidem quam arctissime cum mediastino & pleura concretum cernebamus. Qui tametsi binos propemodum digitos crassitie adhuc superaret, tamen quoad partem inferiorem non a cruore tantum valde distentus, sed disruptus quoque animaduertebatur.

Haec habui de WEISII nostri morbo internoque corporis post mortem habitu quae dicerem. Quae vbi curatius singula circumspicio, sic omnino statuendum censeo: 1) haec tenus descriptam noxam principio veram utique fuisse *hepatidem* siue *hepatis inflammationem*; siquidem ipsa quam exactissime cum illis signis conuenit, quae apud principes salutaris artis professores hanc in rem proposita inuenimus. vid. GVERN. ROLFINKII *diss. de hepate Jen. 1653.* HERM. CONRINGII *diss. de inflammatione hepatis. Helmst. 1656.* FRID. HOFFMANNI *diss. de hepatis inflammatione vera rarissima spuria frequentissima Hal. 1721.* Eiusd. *diss. de morbis hepatis ex anatomia deducendis. Hal. 1726.* quibus addi denique poterit ION. BRUNNERI *disp. exhibens hepate defunctorum extispicia*, praeside R. I. CAMERARIO. *Tubing. habita ann. 1716.* Ac de prima quidem inflammationis huius causam indaganda si quis forsam est sollicitus, is, quantum ego video, haud prorsus aberrabit, sicubi a vehementiore animi commotione, atque statim post illam, prout egomet aliquoties vidi, adsumta frigidioris aquae vel vini etiam portione largiori malum omne pronatum existimauerit. Tum id quoque ex superius adductis intelligere mihi videor: 2) haud omnino alienum a vero fuisse WEISII nostri iudicium, quando saepius idem adseueravit, vindicari utique a mor-

mortis periculo se se potuisse, si modo vel medicamenta resolutentia statim ab initio, ante nimirum, quam Excell. HEISTERVS in consilium aduocatus fuerat, adhibita fuissent; vel citius saltem operatio instituta. Neque enim deerant, qui quam grauissime ipsam dissuadebant. Quamquam enim graue admodum ac periculosum morbi genus illud esse, medici fere omnes cum CONRINGIO superius laudato fatentur; tamen aliquos saltem, cura necessaria adhibita, conualescere ex eodem posse, praeter iam iam laudatum CONRINGIUM, ipsa medicorum experientia loquitur. Videtis TH. BARTHOLINI *epist. medic. cent. II. ep. 73. de vomica hepatis* inscriptam, nec non celeb. FREDER. RVYSCHII *obseruat. anatomico-chirurg. centur. obs. 50. pag. 48.* Quin & alia, teste RVYSCHIO, eiusmodi exempla reperiuntur apud clar. MARCHETTIVM, profess. patau. *in obseruatt. pag. 120.*

Sed quidquid tandem harum rerum fit, sane si maturioris mortis incommoda ex defunctorum hominum ingenio humanaeque felicitatis cum sapientia promouendae studio aestimare conuenit; fatendum omnino est, ita grauem merito iuuenis WEISII nostri mortem optimo cuique fuisse atque acerbam, ut quae vel maxime. Quod enim palmarium esse in publica salute tuenda atque amplificanda solet, nihil quidquam gratius accidere WEISIO nostro videbatur, nihil antiquius, quam ubi candidum is atque officiosum animum suum demonstrare aliis poterat. In litterarum studiis, per septem fere annos in academia patria gnauiter tractatis, *artem salutarem* imprimis adamabat colebatque; sed ita tamen, ut *sine matheos, sapientiae atque anatomiae adcurato studio parum aut nihil praeclari praestare quenquam in illa posse*, crederet. Itaque, ut nihil iam de bibliotheca instructissima atque elegantissima memorem, non *sapientiae* tantum partes singulas, admirabilis doctrinae philosopho, TREVERO praefectore, perspectas si-
bi

bi reddebat, sed in addiscendis quoque secundum *latina matheseos WOLFFII elementa*, cum *quantitatis dimetiendae*, tum & vel maxime *demonstrandi ac meditandi artificii* ita laudabiliter, me comite, versabatur, vt medicum mathematicum praestare olim se se potuisset. In rebus denique medicis, praecipue anatomicis, botanicis atque chirurgicis, anatomici & chirurgi praestantissimi, HEISTERI exemplum atque instituta secutus, vsque adeo sollerter idem elaborauit, vt integras haud raro noctes animantium corpora incidendo ac perlustrando mecum consumserit; herbas quam plurimas, *herbarium viuum* medici vocant, congesserit, & in quam maxime arduis denique operationibus chirurgicis non hic tantum, sed alibi quoque locorum ab Excell. HEISTERO institutis, spectatorem atque administrum se se gesserit. Neque id sine mirifico successu. Quam enim solus adhuc, quod ego sciam, cum maxima omnium admiratione FRED. RUYSCHIVS exercuit, cadauerum subtilissima vascula per iniectos liquores coloratos illustrandi atque ad oculum demonstrandi artem ingeniosam satis & praeclaram, in eadem vsque adeo feliciter & meditando & experiendo noster profecit, vt aliquam saltem *Ruyfchianae gloriae* partem adeptus procul dubio fuisset, nisi morbus atque mors publice artem illam exponendi consilio anteuertissent. His ita iam vale, L. B. atque interim persuasum tibi habe, haud omnino defuturum esse, qui praecipuas nobilis artis huius regulas explicare olim suscipiet, dummodo crebris atque iteratis experimentis hoc quidquid est artis stabiliendi ac perficiendi contigerit opportunitas.

